

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

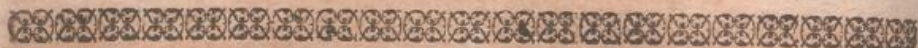
Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus XVIII. De Beneficiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS DECIMUS - OCTAVUS.

DE

B E N E F I C I I S.

Latissimam hanc materiam in compendium redacturi, dividimus in quinque sphos: In primo explicaturi naturam beneficiorum, eorum honorem & onus. In secundo personas,

quibus, & à quibus conferuntur. In tertio, quâ formâ & modo acquirantur. In quarto vacationes & amissiones. Quinto actiones pro beneficiis competentes,

I. Primus.

DE

Natura Beneficiorum.

Quæres primo. Quid est beneficium? *Re.* Est jus spirituale utendi & fruendi fructibus rei Ecclesiasticæ in perpetuum, Clerico ob ministerium sacrum Ecclesiasticâ autoritate institutum. Explicantur singula:

1mo. Jus. Quia numeratur inter res corporales.

2do. Spirituale, puta, non per essentiam, sed quatenus ab officio spirituali, ob quod exercendum datur, dependet, in quo à feudo distinguitur, quod beneficium temporale est, diciturque jus habendi usum fructum rei immobilis perpetuum, propter obsequium vel corporale servitium.

3to. Utendi: Imprimis ipsa bona Ecclesiastica ad Clericos non pertinent; jus enim utendi & fruendi semper est salvâ

rei substantiâ, nec Clerici rerum Ecclesiasticarum proprietatem & dominium habent. *cap. fraternitatem. 2. de donation.* Sed earum tantum usu gaudent, unde se suamque familiam alant, ac superfluum pauperibus vel ad alias pias causas erogent. *can. Clericus. 5. can. duo sunt. 7. can. res Ecclesie. 26. caus. 12. q. 1.* Et sunt tantum nudi dispensatores. *can. precipimus. ibid. can. non satis. 14. dist. 86.* quibus non obstat, quod fructus beneficii elocare possint. *cap. vestra nobis. 2. de locat. & conduct.* quia id nomine Ecclesie faciunt, nec adversatur, quod de fructibus testari valeant, quia hoc intelligendum de fructibus aliunde, quam occasione Ecclesie ad eos pertinentibus. *juxta cap. relatum. 12. de testament.*

4to. Fruendi: quia multi docent, Cle-

Clericos non tantum usum habere reddituum Ecclesiasticorum, sed etiam usum fructum. *Gloss. in cap. fin. de offic. ordin. in 6. verb. reservari.* Et saltem in aliquibus æquiparantur usufructuariis. *cit. cap. relatum.*

5to. *In perpetuum.* Quia, cum ad tempus Minister Ecclesiæ ordinari non possit, ab Ecclesia sine justa causa amoveri nequit. *cap. unic. de Capell. Monach. in 6. junct. gloss. verb. perpetui. cap. 1. de Cleric. agrotante.*

6to. *Clerico.* Hoc est: primâ tonsurâ initiato, qui eo ipso est persona Ecclesiastica, & non amplius Laicus. *cap. fin. de temp. ordinat. in 6.*

7imo. *Ob ministerium sacrum:* quia sicut beneficia militaria & profana militibus & hominibus profanis ob fidem & obsequium dantur, ita hæc beneficia DEO consecratis ob sacram & spiritualem functionem conceduntur. *cap. fin. de rescript. in 6.* Et ex hoc capite beneficium est res spiritualis, quia etsi proventus beneficiales non sint spirituales, sacro tamen ministerio sunt connexi, ita, ut ab eo separari non possint. *can. si quis objecerit. 7. caus. 1. q. 3. cap. ad nostram. 21. de simonia.*

8vo. *Ecclesiasticâ autoritate institutum;* beneficium enim Ecclesiasticum autoritate Episcopi fundari debet. *Gloss. in Clement. 2. de decim. verb. Beneficiorum.*

Si aliqua ex conditionibus explicatis deficiat, non est beneficium propriè, sed impropriè dictum. Qualia sunt 1mo Coadjutoria; nam is, cui datur Coadjutor, manet titularius & possessor beneficii, & qui datur Coadjutor, habet tantum

administrationem. 2do. Feuda Ecclesiastica. 3tio. Patrimonia Clericorum, quæ pro beneficiis supponuntur, & sunt tituli ordinationis. *cap. Episcopus. 4. cap. tuis questionibus. 23. de prabendis. 4to. Pensiones super beneficiis, cap. quamvis plenissima. 4. eod. in 6. 5to. Religiosæ domus. 6to. Officia curandi Ecclesiæ fabricam, pullandi campanas, quorum capaces Laici. 7imo. Præstimoniam, id est, portiones fructuum Ecclesiæ institutæ pro Studentibus, pro subsidio contra infideles. 8vo. Commendæ militares, quæ non Clericis, sed Laicis convertis Ordinum militarium conferuntur. 9no. Officia Vicariatus Generalis, Officialatus, Cellariæ, sacristiæ, &c. quæ non dantur Clericis in titulum.*

Quæres secundo. Qualiter beneficia dividuntur? *Re. 1mo.* Beneficia alia curata, alia non curata. Curata sunt, quæ curam animarum annexam habent, de quibus *in cap. cum singula. 32. de prabend. in 6.* Vel quoad forum interius, quia Sacramenta administrandi, Verbum DEI prædicandi, &c. habet potestatem. De quibus *in cap. ut Dominicus. 2. de parochiis. cap. omnis utriusque sexus. 12. de poenit. & remiss. can. placuit. 3. de poenit. dist. 6.* Vel quoad forum exterius, quia visitandi, corrigendi, excommunicandi, &c. habet jurisdictionem. Beneficia non curata sunt, quæ talia munera annexa non habent, de quibus *in cap. in Ecclesia. 2. de institut.*

2do. Alia sunt beneficia duplicia, alia simplicia: Duplicia sunt, quæ vel dignitatem, vel personatum, vel officium annexum habent. Dignitas est præmi-

nentia,

nentia, vel administratio rerum Ecclesiasticarum fori externi, ut Episcopatus, Decanatus, Abbatia, &c. Personatus est præ eminentia in sessione, processionibus, aliisque actibus publicis sine jurisdictione, ut in hisce partibus communiter Præposituræ. Officium est administratio rerum Ecclesiasticarum sine jurisdictione & præ eminentia, ut Scholasteria. Beneficia simplicia sunt, quæ nec curam animarum, nec aliquam administrationem annexam habent, sed solam Divinis Officiis interessendi obligationem, ut Canonicatus.

310. Alia beneficia collativa, alia electiva: Collativa sunt, quæ collatione aliõve provisionis modo ab electionis forma & ordine distincto obtinentur; electiva sunt, quibus per electionem Canonicam à Superiore confirmandam providetur. Quod ultimum additur, quia beneficia, quæ obtinentur per electionem quidem, sed confirmatione Superioris non indigent, non propriè electiva, sed collativa sunt, ut si Capitulum eligat Canonicum.

410. Beneficia alia patronata, alia non patronata: patronata sunt, quæ ad præsentationem idoneæ personæ à patrono, hoc est, à fundatore, dotatore, eorundemque Successoribus per Episcopum conferuntur, factâ præsentati institutione. Non patronata sunt, quæ collationi liberæ sine alicujus patroni præsentatione relinquuntur.

510. Alia beneficia Collegiata, alia non Collegiata: Collegiata sunt, in quibus tres vel plures per Superiorem auctoritatem Collegium approbandi

habentem instituuntur, ut cultui Divino inserviant, unum corpus faciant, ac unum sigillum habeant, sicut & unum Syndicum, & arcam communem. *cap. significavit. 48. de appellat. cap. dilecta. 14. de excess. Prælat.* Non Collegiata sunt, in quibus sunt quidem plures Clerici, quorum unus subest alteri, unum tamen Collegium non faciunt. Ecclesiæ Collegiata personarum Regularium Convencuales, Sæcularium Capitula nuncupantur.

610. Demum alia beneficia sæcularia alia regularia: Sæcularia sunt, quæ Clericis non Religiosis conferuntur; regularia sunt, quæ personis alicujus Religionis Regulam professis conferuntur. *cap. cum de beneficio. 5. cap. cum singula. 32. de præbend. in 6. Clement. unic. de suppl. neglig. Prælator. Trid. Sess. 14. de reform. cap. 10.* Beneficia omnia sæcularia esse censentur, nisi contrarium probetur. Rationem præsumptionis hanc dat *Corvin. de benef. Ecclesiast. lib. 1. tit. 9. n. 3.* quia cum S. Dionysius Papa beneficiorum omnium instituerit titulos, & ipse non regularis, sed sæcularis fuerit, omnia beneficia esse talia, qualis fuit eorum author, præsumitur.

Quæ restertio. Quomodo beneficium esse regulare probatur? 32. Beneficium probatur esse regulare vel ex foundatione, si in erectione beneficii per Episcopum statutum sit, ut id per Regulares administraretur, vel ex consuetudine & præscriptione, si per 40. annos per Regulares fuerit administratum. Ad hanc præscriptionem naturam beneficii ex sæculari in regulare & econtra mutantem requi-

requiruntur sex conditiones : 1ma. Ut tempore ad legitimam præscriptionem à jure definito per 40. scilicet annos administratum fuerit per sæculares, ut sæculare, vel per regulares, ut regulare fiat. 2da. Ut beneficia possidentes in eo sint instituti. 3ta. Ut tanquam Rectores, & non tanquam Vicarii vel substituti beneficium rexerint. 4ta. Ut beneficium administratum fuerit à Regularibus tanquam Regularibus ad hoc, ut in Regulare transeat, & e contra. Ideoque si Regularis Ecclesiæ parochiali Sæculari ex privilegio præficiatur, vel si beneficium regulare sæculari ex dispensatione conferatur, non ideo natura beneficii mutatur. *cap. nemo deinceps. 15. de elect. in 6. junct. gloss. verb. commenda. 5ta.* Ut conferens eo animo & intentione imprimendi beneficio statum, quem exprimit, conferat. 6ta. Ut in possidente bona fides adsit, alias regularis manet regula : Sæcularia beneficia sæcularibus, regularia regularibus conferri debent, nisi Papa dispenset, quæ sumitur ex *cap. cum ad nostram. 37. cap. officii. 38. de elect. cap. cum pro beneficio. 5. de præbend. in 6. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 10.*

Quæres quarto. Quæ Beneficiorum onera? *¶* Onera Beneficiorum alia sunt realia, alia spiritualia : Onera realia sunt erogationes, quas è sumptibus & proventibus beneficii superioribus Prælatiis facere debent Beneficiati, ut quarta decimarum, primitiarum, oblationum, mortuorum, Cathedraticum, subsidium charitativum, procuraciones in visitatione, annata decimæ. De quibus alibi. Onera spiritualia omnibus benefi-

R.D. Schurzenberg Instit. 7. Can.

ciis communia sunt : 1mo. Ut deserviat Ecclesiæ, in qua est intitulatus, & beneficium possidet. 2do. Ut officium diurnum & nocturnum certis diebus dicat. *cap. 1. & cap. dolentes. 9. de celebr. Missar. 3^{io}.* Professionem fidei emittat. 4to. Ordines suscipiat. Onera specialia sunt secundum diversas beneficiorum qualitates, ut si præbendæ Missæ celebratio, Sacramentorum administratio, &c. annexa.

Quæres 5to. Qualis residentia obligatio? *¶* 1mo. Regula generalis est, quod residentiam omne beneficium requirat. *cap. quia nonnulli. cap. relatum. 4. de Cleric. non resident. cap. ad hæc. 13. de præbend. can. Singula. 1. dist. 89.* Quamvis etiam modica sint beneficia. *cap. conquirente. 6. cap. inter quatuor. 10. de Cleric. non resident.* Vel etiam simplicia. *cap. fin. de rescript. in 6.* Ratio est : quia nullus Clericus ordinari potest, quin certæ Ecclesiæ intuletur. *cit. cap. quia nonnulli.* In illa autem perseverare debet, cui nomen dedit, nec ab una Ecclesia ad alteram transire licet. *can. Sanctorum. 2. dist. 70.*

2do. Consuetudo generalis ab omni residentia beneficia simplicia absolvit, nisi aliquam administrationem, vel exercitium curæ animarum annexum habeant, aut aliquod statutum vel consuetudo ad residentiam obliget.

3^{io}. Episcopi, Parochi, ac omnes, quibus animarum cura commissâ, de jure Canonico & Divino residere tenentur, ut supra dictum.

4to. Qui in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis dignitates, Canonicatus

V

vel

vel præbendas obtinent, residere debent, ita, ut cujuslibet statuti vel consuetudinis vigore, ultra tres menses continuos, vel interpolatos ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse non liceat, salvis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt. *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 12.* additâ declaratione S. Congregationis.

Absentiæ licentiam ultra tempus à *Trident.* permissum, quamvis breve & ex causa iusta ac rationabili, sed in iure non comprehensa, dare non potest Capitulum, cum in lege Superioris, qualis est hæc de residendo, dispensare non possit. Ita declaravit S. Congreg. apud Garziam.

5to. Canonici residentes per se, & non per Substitutos Divina Officia suo Canoniciatui incumbentia, ut cantare Missas, Evangelium, &c. peragere tenentur. *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 12.* & declaratio S. Congregationis.

Quæres sexto. Qualis in Beneficiato ad Officium Canonicum obligatio? *110.* Officium Canonicum sunt certæ preces certis & designatis horis juxta sacrorum Canonum præscriptum à Ministris Ecclesiæ persolvendæ, quæ ideo Canonice dicuntur Horæ. *can. fin. dist. 92. cap. 1. de celebrat. Missar.*

2do. Officium Canonicum, quod in *cit. cap. 1. de celebrat. Miss.* pensum Clericalis servitutis vocatur, in septem Horas dividitur: tres nocturnas & quatuor diurnas, scilicet Matutinum, Laudes, & Primam, quæ ad noctem & crepusculum pertinent. Tertiam, Sextam, Nonam, & Vesperas, quæ diei sunt, &

Completorium, quod initium noctis est. Hæc divisio in iure Divino Legis veteris & novæ fundata est. In Lege veteri de oratione matutina est in *Psl. 118. Mediâ nocte surgebam ad confitendum tibi.* De Laudibus Matutinis *Psl. 5. Psl. 62. Psl. 118.* De Prima, Tertia, Sexta, & Nona *Lib. 2. Esdra. cap. 9. Legerunt in volumine legis Domini DEI sui quater in die. & quater confitebantur & adorabant Dominum DEUM suum. Dan. 6. v. 10 Daniel tribus temporibus in die flectebat genua, & adorabat, confitebaturque coram DEO. Psalm. 54. Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Psl. 140. Elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* In novo Testamento de hora 3tia. *Act. 2. v. 16.* De sexta. *Act. 10. v. 9.* De hora nona. *Act. 10. v. 3. & Act. 3. v. 1.* Mysticam significationem exprimit *Glossam cap. 1. de celebrat. Missar. verb. septenarius numerus.* versibus sequentibus:

Hæc sunt, septenis propter quæ psalimus horis:

Matutina ligat Christum, qui crimina purgat,

Prima replet sputis, causam dat Tertia mortis,

Sexta cruci neckit, latus ejus Nona bipartit,

Vespera deponit tumulo, completa reponit.

3tio. Horæ Canonice in omnibus Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis tam regularibus, quam sæcularibus à personis Choro deputatis publicè sunt recitandæ. *can. fin. dist. 92. cap. dolentes. 9. de celebrat. Missar. Clement. 1. cod. tit.*

4to. Privatim ad quotidianam Horarum recitationem Clerici beneficium Ecclesiasticum obtinentes obligantur, ut desumitur *ex cap. fin. de rescript. in 6.* Beneficium enim datur propter officium, & clarius *ex Concil. Lateran. Sess. 9. & constitutione S. Pii V. De quibus infra.*

5to. Hanc Officium Canonicum quotidie recitandi obligationem habent etiam illi, qui tenue obtinent beneficium, cujus fructus ad moderatam sustentationem sufficientes non sunt, ut verior docet sententia, & probatur 1mo *ex can. Clericus. 3. & 4. dist. 91.* ubi ab Ecclesia sustentationem non habens Clericus, victum & vestitum artificio vel agricultura sibi parare jubetur, absque officii sui sive pensæ horarii detrimento. 2do. Ratione: quia beneficium, quamvis tenue, est verè beneficium. *cap. si proponente. 42. de rescript. cap. si motu. 23. de prebend. in 6.* Cum sit jus perpetuum percipiendi fructus ratione officii spiritualis, obligatio autem pensæ horarii quotidie persolvendi à Concilio Lateran. & S. Pio V. Beneficiatis sine ulla exceptione imposita est, unde sicut ille, qui unum beneficium pingue vel plura obtinet, ad Horas semel duntaxat recitandas obligatur, ita qui tenue habet beneficium, ad illas integre quotidie recitandas tenetur, & sicut Ecclesia onus illud omnibus in Sacris constitutis, quamvis nullum beneficium obtineant, imponit, ita omnibus Beneficiatis imponere potuit, cum onus hoc honore, exemptione cæterisque Clericalibus sufficienter compensetur privilegiis.

Dixi: Verior: Sunt enim Doctores,

qui tenue beneficium habentem ab Horis Canonicis saltem diebus singulis dicendis exculant, ita ut si beneficium tertiam partem moderatæ sustentationis non attingat, solum ad Horas aliquoties in septimana recitandas v. g. diebus Dominicis & festivis obligetur.

6to. Ad contrahendum Officium Canonicum recitandi obligationem beneficii sufficit titulus, quantumvis nondum habeat possessionem; etenim per collationem vel institutionem jus in beneficio accepit. *cap. si tibi. 17. de prebend. in 6.* Ideoque si per Beneficiatum stet, quò minus collati beneficii possessionem obtineat, ad Horas obligatur; quia possessionem habere, & quò minus eam habeat, per Beneficiatum stare, paria reputantur. *cap. licet Episcopus. 28. de prebend. in 6.* Quinimò penes quem non stetit beneficii obtenti capere possessionem, si ramen certam cum possessione fructus à tempore collationis provenientes percipiendi spem habeat, ad Horas obligatur; est enim verus Beneficiatus fructus officio correspondentes percipiturus.

7imo. Beneficiati, qui post possessionem captam primis duobus vel quatuor, quos vocant expectantia annos, nullos fructus percipiunt, si illi fructus iisdem post mortem applicentur, ut si hæredes eorum eos percipiunt, vel Beneficiati applicentur sepulturae, officium primis annis persolvere tenentur; nam fructus tempori, quo possiderunt, correspondentes virtualiter percipiunt, & in vita de fructibus post mortem percipiendis disponendi habent facultatem, quòd

quamvis juri & rationi sit consentaneum, attamen consuetudinem in Germania contrariam damnare non audet Wisner *de celebrat. Missar. n. 62.* vi cujus primis annis nullos fructus percipientes Officium Canonicum non perfolvunt. Quamvis enim talis consuetudo novis Canonicis omnes fructus subtrahens per *Extrav. suscepti. 2. de elect.* & constitutiones S. Pii V. & Innocent. XII. sit reprobata, has tamen constitutiones in Ecclesiis Collegiatis Germaniæ receptas non videmus.

8vo. Beneficiati nullos fructus percipientes, quia illorum fundi ab hostibus occupati, vel quia fructus certis annis ad fabricam Ecclesiæ aut aliam causam piam applicantur, à recitatione Officii Canonici excusantur à Laym. & Navarr. ed quoddam beneficia cum facultate fructus percipiendi plenè non obtineant, sicut etiam Canonicus nullâ suâ culpâ, sed alienâ vi, fraude, vel alio injusto modo à fructuum consecutione aliquot annis impeditus sine ulla spe eosdem recipiendi ad Horas non tenetur; illo enim tempore beneficii titulum cum effectu non habere censetur.

9no. Beneficiatus fructus, cum possit, non percipiens ob culpam suam, ut quia excommunicatus, vel suspensus, à loco beneficii sine justa causa absens, vel præsens Ecclesiæ non deserviens, ad pensum horarium obligatur, quia Ecclesiam servitio & officio ratione beneficii ab ea accepti defraudare nequit. Eodem modo si Beneficiatus nimis juvenis alteri pro ipso deservienti fructus beneficii cedere debeat, orare tenetur, quia quoddam

non percipiat fructus, non beneficii, sed illius est defectus.

10mo. Beneficiatus per alterum obligationi Officium Canonicum privatim recitandi satisfacere non potest; servitium enim illud Ecclesiasticum Beneficiatos ad recitandas privatim Horas obligans est quid personale, & ipsi persone beneficiatæ ita affixum, ut per se ipsum satisfacere teneatur, vel si ob legitimum impedimentum nequeat, obligatio alterum substituendi cesset. Constat ex propositione 21. ab Alexandro VII. damnata: *Habens Capellaniam collativam, vel aliud quodvis beneficium Ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacti obligationi, si officium per alium recitet.*

11mo. Qui totum Canonicum Officium recitare non potest, ad perfolvendam, quam potest, partem obligatur, qui enim totum solvere nequit, ad partem divisibilem, quam potest, solvendam astringitur. Ratio est: quia quando objectum obligationis est divisibile in partes sive æquales sive inæquales, per quas finis, per obligationem Religionis vel justitiæ intentus, saltem particulariter obtineri potest, tunc si non possit impleri totum præceptum, pars tamen, quæ possibilis, est adimplenda. Confirmatur ex propositione 54. ab Innocent. XI. damnata: *Qui non potest recitare Matutinum & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.*

12mo. Demum Horarum Canonicarum recitatio studiosè & devotè fieri debet. *cap. dolentes. 9. de celebr. Miss.* tam quoad expressionem oris, quam quoad inten-

intentionem cordis ; si enim cor non orat , in vanum lingua laborat , magis corde , quam voce cantandum. *can. cantantes. 1. dist. 92. Ubi Gloss. verb. in voce :*

Non vox , sed votum , non cordula musica , sed cor ,

Non clamans , sed amans , cantat in aure DEI.

Quæres septimo. Qualis in - & attentio ad recitationem Officii Canonici requiritur ? *ꝛ.* Hoc explicat *Gloss. in Clement. 2. de reliq. & venerat. Sanctor. verb. orationes.* Nihil aliud cogitet animus , quam quod precatur ; nam , ut inquit Gregor. illam orationem DEUS non audit , cui ille , qui orat , non attendit. Dicunt tamen Theologi hoc intelligendum , quando intentio nullo modo orationi conjungitur ; non enim requiritur , quod attentio semper maneat in oratione per actus essentiam : Unde *Psalm. 37. Cor meum conturbatum est in me , dereliquit me virtus mea.* Satis enim est , quod maneat per virtutem , hoc est : quando cum bona attentione quis ad orationem accedit , etsi in prosecutione mens ad alia rapiatur , semper tamen primæ intentionis vis permanet , nisi tanta sit evagatio , ut attentio omnino depereat , & tunc locus esset dicto *S. Cypriani lib. de Oration. Dominica :* Quomodo à DEO audiri te postulas , cum ipse te non audias ?

Quæres octavo. Quæ pœna Beneficiati Horas omittentis ? *ꝛ.* 1mo ex decreto Concilii Lateran. quod *S. Pius V.* in sua constitutione refert , quicumque habens beneficium Ecclesiasticum cum cura &

sine cura , si post sex menses , quam illud obtinuerit , Divinum Officium legitimo cessante impedimento non dixerit , beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officii & temporis suos non facit , sed eos tanquam injustè perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum , vel pauperum eleemosynas erogare tenetur.

2do. Hanc pœnam *S. Pius V.* in sua constitutione ita declaravit , ut , qui Horas omnes Canonicas uno vel pluribus diebus intermisit , omnes beneficii vel beneficiorum fructus , qui illi vel illis diebus responderent , si quotidie dividerentur , qui verò Matutinum & Laudes , dimidiam , qui ceteras omnes Horas , aliam dimidiam , qui harum singulas , sextam partem fructuum ejus diei amittat , ac ita medietas fructuum correspondet Officio nocturno , hoc est : cæteris sex Horis , ita ut , qui omiserit Laudes ex Officio nocturno , sextam partem medietatis , & qui unam ex Officio diurno Horam omiserit , sextam quoque partem medietatis restituere obligetur. Ut probat *Wez. p. 4. decad. 5. casu 5.*

3^{io}. Qui Horas neglexit , fructus tali negligentia correspondentes ante omnem sententiam & declarationem in conscientia restituere tenetur , ut constat ex *proposit. 20. ab Alexand. VII. damnata: Restitutio à Pio V. imposita Beneficiatis non recitantibus , non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicis , eò quod sit pœna.* Ratio est : quia recitatio Horarum est conditio , sine qua Beneficiati fructus non faciunt suos , & fundatores eo pacto proventus beneficii obtulerunt , & Beneficiati eâ conditione beneficia

neficia admiserunt, quemadmodum curati simili pacto curam susceperunt.

4to. Restitutio ob omissionem Horarum facienda per eleemosynas ante neglectam recitationem ex fructibus beneficii datas non compensatur. Ut patet ex propos. 33, ab Alexand. VII. damnata: *Restitutio fructuum ob omissionem Horarum suppleri potest per quascunque eleemosynas, quas antea Beneficiatus ex fructibus sui beneficii fecerit.* Ratio disparitatis inter eleemosynas ante omissionem Horarum, & post eam datas, hæc est: quod, qui ante omissionem eleemosynam fecit, expendit rem suam eo tempore, quo nondum præceptum Ecclesiæ de restitutione facienda obligabat, cum culpam tunc nondum commissam præsupponat, nec Beneficiatus per anteriorem eleemosynæ erogationem menti Ecclesiæ à culpa absterere volentis satisfaciat: in posteriori autem casu menti Ecclesiæ satisfacit, dum Beneficiatus rem non suam, vel fructus, quos ob omissionem Horarum suos non fecerat, piè expendit, licet obligationis restituendi fuerit ignarus, dum hæc tacita & virtualis in dante eleemosynam sit intentio, ut per eam, quas pro peccatis contraxit, satisfaciat obligationibus.

5to. Beneficiatus primis sex mensibus Horas omittens ex præcepto Ecclesiæ ad restitutionem fructuum non obligatur, attamen sub peccato mortali, & fortè ex iustitia orare tenetur, ac ita ex lege naturali ad restitutionem adstrictus erit. Ex declaratione S. Pii V. in cit. constitut. Qui primis sex mensibus Officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum

excusaverit, grave peccatum intelligatur admisisse.

6to. Non solum Beneficiati ob omissionem pensæ Canonici, sed etiam Clerici pensionem Ecclesiasticam habentes ob omissionem Officii B. M. V. ad restitutionem obligantur, ut declaravit S. Pius V. "Quicumque pensiones, fructus, aut alias res Ecclesiasticas ut Clericus percipit, is modo prædicto ad dicendum Officium parvum B. M. Virginis obligetur, & pensionum, fructuum, & rerum ipsarum amissioni est obnoxius."

7imo. Si Beneficiatus præter onus citandi Horas Canonicas alia onera subeat, ut in Beneficiato curam animarum exercente clarum est, omnes fructus perceptos omissionis temporis correspondentes restituere non tenetur, sed tertiam vel quartam partem ratione aliorum onerum beneficio incumbentium, quibus ipse Beneficiatus Horas licet omittens satisfacit, sibi reservare potest. In benigne Theologi Pianam interpretatur constitutionem.

Quæres nono. Quæ ad professionem fidei obligatio? R. 1mo. Provisus ad beneficium intra duos menses à die adeptæ possessionis juxta constitutionem Pii IV. professionem fidei facere debet, Curatus in manibus Episcopi vel ejus Vicarii Generalis, Canonicus Cathedralis non solum coram Episcopo seu ejus Officiali sed etiam in Capitulo juxta decretum Trident. Sess. 24. de reform. cap. 12.

2do. Qui semel professionem fidei fecit, si secundum obtineat Canonicatum, professionem fidei secundo facere debet. Ut declaravit S. Congregatio.

310. Lapsus duorum mensium à die captæ possessionis ab hoc onere non liberat; terminus enim duorum mensium non ad finiendam, sed ad non ulterius differendam obligationem est præfixus.

4to. A tempore professionis factæ fructus suos facere incipiunt, antea autem perceptos fabricæ vel pauperibus perinde ac fructus non residentium in conscientia restituere tenentur, nisi enim taliter provisum professionem emittant, fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur. *Trident. loc. cit.*

Quæres decimo. Quæ Beneficiati ad Ordines suscipiendos obligatio? *Re. 1mo.* Beneficiatus habens beneficium, cui certus Ordo annexus, infra annum à die pacificæ possessionis, vel quo per eum steterit, quò minus eam habeat, Ordines requisitos suscipere obligatur. *cap. licet Canon. 14. cap. commissæ. 35. de elect. in 6. Clement. ut ii. 2. de atat. & qualitat. Trident. Sess. 22. de reform. cap. 4.*

2do. Non suscipiens talem Ordinem intra annum, si beneficium parochiale, est ipso jure privatus. *cit. cap. licet canon. & cap. commissæ.* Si est Canonicatus vel aliud beneficium, est privandus.

3to. Suscipientes beneficium curatum sine intentione Ordines illis annexos assumendi, peccant mortaliter, & ad restitutionem fructuum obligantur. *cit. cap. commissæ.* Secus est de beneficiis simplicibus, quibus non est annexus sacer Ordo, dummodò adsit animus aliis beneficii oneribus satisfaciendi.

Quæres undecimo. In quo jus beneficii consistit? *Re.* Id maximè consistit in perceptione fructuum vel reddituum Ec-

clesiasticorum, directè ad ejus sustentationem ratione tituli beneficii & residentie deputatorum.

Quæres duodecimo. An Beneficiati illorum fructuum sint domini? *Re.* Duplex est sententia: Una Beneficiatos non dominos, sed tantum dispensatores esse tenet, ita, ut sibi quidem & ministris suis necessaria ad sustentationem ex fructibus sumere valeant, cætera tamen ex lege non solum charitatis, sed etiam justitiæ pauperibus vel in utilitatem Ecclesiæ convertere debeant, & si aliter faciant, sacrilegium committant, & ad restitutionem obligentur. Ut probatur *ex principio distinctionis 42. §. ordinandus.* Aliena rapere convincitur, qui ultra necessaria sibi retinere probatur. *ex can. fin. caus. 16. q. 1.* Quidquid habent Clerici, pauperum est, *can. sicut ii. 8. dist. 47.* Esurientium panis est, &c. *can. quod autem. 3. caus. 23. q. 7.* Non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodò gerimus.

2da hodièque communior Clericos post distributionem reddituum in quatuor portiones, de qua *in can. quatuor. 27. caus. 12. q. 2.* Et post beneficiorum institutionem fructuum ratione beneficiorum perceptorum dominos esse affirmat. Probat *ex cap. unic. de Cleric. non resident. in 6.* Ubi Clerici, qui Divinis Officiis non intersunt, quotidianarum distributionum non acquirere dominium, nec facere eas suas dicuntur. Unde necessariò præsupponitur, quòd, si intersint, earum acquirant dominium, easque suas faciant. Eodem modo *Tridentin.* declarat Beneficiatos non residentes fru-

fructus non acquirere, ergo residentes fructuum dominium acquirunt. Et ratio est: quia ista reddituum Ecclesiae distributio quoad portionem Clericis assignatam juxta qualitates & merita, nihil aliud fuit, quam redditus aliàs communes facere proprios eorum, quibus in particulari in stipendium computabantur; titulus enim divisionis emptioni & permutationi æquiparatur, dominium transfert, & proprium facit, quod antè commune & indivisum, & quamvis divisio illa non mutaverit naturam illorum bonorum, quæ à fidelibus ad cultum Divinum data sunt, *arg. Clement. quia conringit, 2, de Religios. domib.* Qualitatem tamen mutavit, ita ut, quod tempore illo, quo Clerici in communi vivebant, & reddituum Ecclesiae tantum dispensatores erant, ex eis sumentes, quantum cuique erat necessarium, in pauperes reliquum distribuentes, cum eis portio nondum esset discreta, erat commune, modò sit singulorum. Attamen non malè Ecclesiae redditus adhucdum bona DEI & pauperum vocantur; quia peculiari ratione vel ex obligatione justitiæ vel Religionis Beneficiati superflua in pauperes aliàque opera pia erogare tenentur, ita ut Clerici quoad beneficiorum fructus usufructuario quidem in acquirendo, non tamen in disponendo æquiparandi videantur. *Trid. Sess. 25, de reform. cap. 1.* Non tantum Episcopis, sed omnibus Ecclesiastica beneficia obtinentibus interdicit, ne ex redditibus Ecclesiae consanguineos familiarésve suos secundum carnis affectum augere studeant, sed in pauperes distribuant, quæ superflua fuerint.

Porro fructus necessarii sunt, qui ad Beneficiati & illius familiae sustentationem, scientiæ, literaturæ, nobilitatis vel dignitatis ratione habità necessarii judicantur, de quibus non aliter ac de bonis patrimonialibus beneficiatus disponere potest. Cæteri fructus & proventus appellantur superflui, & in pauperes aliosque pios usus sunt expendendi. Hæc ab omnibus admittuntur: *1mo*, Beneficiati patrimonium sufficiens habentes, illo reservato ex fructibus beneficii vivere possunt, quia dignus est operarius mercedem suam, & nemo militat propriis stipendiis. *can. charitatem, 45, caus. 12, q. 2.* Cum ratio & usus obtineat neminem cogi de proprio facere beneficium. *can. precaria, 4, caus. 10, q. 2.* Canones, qui hinc doctrinæ contrariæ videntur, ut *can. Clericos, 6, can. pastor, 7, can. si quis, 1, caus. 1, q. 2, can. illi autem, 25, caus. 1, q. 1.* De consilio, non de præcepto sunt intelligendi.

2do, Beneficiati de bonis intuitu Ecclesiae acquisitis absque licentia summi Pontificis nequidem ad piam causam testari possunt. Hodie tamen ex generali consuetudine absque licentia vel approbatione Episcopi testari solent. *cap. 1, § 2, cap. cum in officiis, 7, cap. quia nos, 9, cap. relatum, 12, de testament.* Ratio est, quia Canones bona ejusmodi post mortem Beneficiati ad Ecclesiam redire volunt, ut videre est in *cit. cap. 1, § cap. cum in Ecclesiis.* Ut Beneficiatos ab accumulandis bonis averterent, & ad res in vita liberaliter ad pios usus expendendas excitarent, ex quo capite Clericis donationem talium bonorum ad pios usus per-

permittit, non autem ad testamenti confectionem.

3to. Beneficiati de iis bonis, quæ ante Clericatum habuerunt, testari possunt. *cit. cap. 1. de testament.* Et quæ post Clericatum ex successione amicorum vel industria acquisiverunt. *cit. cap. relatum.*

4to. Beneficiatis, si ab intestato de-

cedant, in bonis patrimonialibus, vel proprio labore vel industria acquisitis cognati: in bonis autem intuitu Ecclesiæ acquisitis Ecclesiæ, cui servièrant, id est: cujus est beneficium, quod morientes obtinebant, succedit. *cap. fin. de pecul. Clericor.*

f. Secundus.

D E

Personis, quibus, & à quibus Beneficia conferri possunt.

Quaeres 1mo. Qui beneficia conferre possunt? *re. 1mo.* Summus Pontifex, qui plenam, liberam, & nullis legum vinculis adstrictam omnium beneficiorum dispositionem habet, cum Episcopis omnibus, quotiescunque placet, concurrat. *can. cuncta per mundum. 17. caus. 9. q. 3. ad honorem. 4. de authorit. & usu pallii. cap. proposuit. 4. de concess. Præbend. cap. dudum. 14. de præbend. in 6.* Ratio est: quia in summo Pontifice est plenitudo potestatis. *can. decreto. 11. & seqq. caus. 2. q. 6.*

2do. Legatus summi Pontificis, si sit de latere, id est, ex Collegio Cardinalium, in sua provincia in beneficiorum collatione cum omnibus Ordinariis concurrat, & beneficia conferre potest. *cap. 1. de offic. Legati. in 6.* etiam quæ sunt patronatûs Ecclesiastici. *cap. dilectus. 6. de offic. Legati. cap. cum dilectus. 28. de jure patronatûs,* etiam quorum collatio ad summum Pontificem devoluta. *cap. Venerabilis. 37. de præbend. Gloss. in ca. 1. de officio Legat. in 6. verb. ampliori. & in R.D. Schnorrenberg Instit. Jur. Can.*

Clement. si de beneficio. 5. de præbend. verb. sive ad nos. Beneficia quoque nondum vacantia sibi reservare potest. *cap. præfenti. 3. de officio Legat. in 6.* Legati sequentia prohibentur conferre beneficia: 1mo. In Ecclesiis regularibus vel Cathedralibus & Collegiatis majores post Episcopatum dignitates. *cap. deliberatione. 4. de offic. Legat. in 6.* 2do. Beneficia summo Pontifici reservata. *cap. quod translationem. 4. de offic. Legati. 3to.* Beneficia litigiosa. 4to. Beneficia juris patronatûs Laicorum. *Gloss. in Clement. per literas. de præbend. verb. Apostolicis. nisi per negligentiam ad Episcopi collationem fuerint devoluta.*

3to. Ordinarii collatores, qui jure proprio, sive illud ex lege sive ex concessione summi Pontificis, sive ex præscriptione, sive ex consuetudine habeant, beneficia conferunt, quantumvis ordinariam non obtineant jurisdictionem. *cap. cum nostris. 6. cap. accedens. 14. cap. postulastis. 15. de concess. præbend.* Et imprimis præbendas Ecclesiæ Cathedralis

X

Episco-

Episcopus cum consilio Capituli de jure communi confert. *cap. novit. 4. cap. quanto. 5. de his, que sunt à Pralat.* Et generaliter omnium beneficiorum in sua Diocesi collator est Episcopus, nisi aliter fundatione, consuetudine, vel statuto sit cautum. Sede vacante, quanquam Capitulum Cathedrale in administratione succedat, beneficia tamen ad collationem Episcopi pertinentia conferre nequit. *cap. illa devotionis. 3. ne Sede vacante. cap. unic. eodem. in 6.* Quamvis ex jure devotuto ad Episcopum pertineat collatio, quod intelligendum de collatione libera, Capitulum enim Sede vacante electos confirmare. *cap. cum olim. 14. de majorit. & obedient. & præsentatos instituire potest. cap. 1. de institut. in 6.* Ratio est: quia Capitulum in his, quæ ex mera liberalitate & donatione Episcopi, inter quæ est beneficii collatio, procedunt, non succedit, quamvis enim Episcopus intratempus à jure definitum collationem facere debeat, non tamen magis huic, quam illi, unde etiam collatio vocatur donatio. *cap. relatum. 9. de præbend. cap. post electionem. 7. de concess. præbend.*

40. Vicarius Generalis Episcopi beneficia liberæ collationis conferre non potest, nisi ei talis facultas ab Episcopo expressè sit commissa. *cap. fin. de offic. Vicar. in 6.*

50. Qui est in quasi possessione juris conferendi, illud confert, licet eum proprietarium non fuisse postmodum appareat. *cap. querelam. 24. de elect. cap. cum olim. 7. de caus. possess. & propriet. cap. consultationibus. 19. de jure patronat. Ra-*

tio est: quia præsentatio, collatio, electio ad eum, qui est in quasi horum juriurum possessione, pertinent, cum sint quasi fructus, qui possessori bonæ fidei obveniunt. Unde provisus, præsentatus, vel electus à possessore, proviso à proprietario præfertur. *cit. cap. querelam.*

60. Laici beneficia conferre nequeunt, cum enim ministerium, propter quod conceditur beneficium, sacrum sit & spirituale, consequenter ipsa beneficia sunt spiritualia, ut per Laicos Ecclesiæ obtineri non debeant.

Quæres secundo. Quibus beneficiis conferenda? *Idoneis, & capacibus. cap. causam. 8. de elect. cap. grave nimis. 29. de præbend. cap. in Ecclesia. 2. de institut. cap. relatum. 3. de concess. præbend.* Quæ ad capacitatem requirantur, constat ex supra dictis.

Specialiter quantum ad ætatem in Beneficiato requisitam notanda sequentia:

1mo. Ad beneficia simplicia jure antiquo ætas septennis solum requirebatur. *Gloss. in cap. si eo tempore. de rescriptis in 6. verb. ætatem.* Hodie ex decreto Trident. *Sess. 23. de reform. cap. 6. 14. annorum ætas requiritur; nisi in fundatione aliud reperiatur expressum, vel beneficium Ordinem annexum habeat, qui majorem exigat ætatem.*

2do. Ad dignitatem, Canonicatum, vel portionem, cui certus Ordo annexus, nemo recipi potest, nisi qui eo Ordine initiatus, quem illa dignitas, præbenda vel portio requirit. *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 12.* Vel in tali ætate, ut intra tempus à jure statutum, scilicet intra annum initiari valeat. *Trident. Sess. 22. de reform. cap. 4.*

3tio. Quia juxta *Trident.* in Ecclesiis Cathedralibus omnes Canonicatus Ordinem sacrum Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus annexum habere debent, idèd, ubi *Trident.* quoad hoc receptum, in Ecclesia Cathedrali ad Canonicatum talis requiritur ætas, ut provetus intra annum sacrum Ordinem annexum suscipere possit.

4to. Ad parochiales Ecclesias & dignitates, quibus subest animarum cura, promovendus annum ætatis 25. attigisse debet. *cap. cum incunctis. 7. §. inferiora. de election. cap. licet Canon. 14. eod. in 6. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 12.*

5to. Ad alias dignitates vel personatus, quibus nulla subest animarum cura, jure antiquo eadem, quæ in curatis, requirebatur ætas. *cit. cap. cum incunctis. §. inferiora.* ita tamen, ut in majoribus 20. annis Episcopus dispensare possit. *cap. unic. de ætat. & qualit. in 6.* Hodie ex dispositione *Trident. Sess. 24. de reform. cap. 4.* requiritur annus 22. nec Episcopo permittitur dispensatio.

Quæres tertio. An promovendus ad beneficium debeat esse persona dignior? Est autem persona dignior, quæ consideratis omnibus circumstantiis, ac animi corporisque dotibus utilior Ecclesiæ creditur futura. Persona digna est, quæ qualitates ad ministerium beneficio annexum requisita habet. Indigna est, cui aliqua ex his qualitatibus deest, vel quæ muneri, quod beneficio incumbit, nequit satisfacere. His præmissis

Re. 1mo. Ad Episcopatus promovendos debere esse digniores exprimit *Trident. Sess. 24. de reform. cap. 1.* obtestans

omnes Ecclesiis Cathedralibus providentes alienis peccatis communicando, peccare mortaliter, nisi quos digniores & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint.

2do. Mens Tridentini circa Ecclesias parochiales constat ex *Sess. 24. de reform. cap. 18.* ubi Episcopo injungitur, ut ex concurrentibus ad Pastorum cum eligat, quem præ cæteris magis idoneum judicaverit, atque illi & non alteri collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Patronis præcipitur, ut quem digniorem inter probatos ab examineribus judicaverint, Episcopo præsentare teneantur, ut ab eo instituantur, si verò institutio ab alio quàm Episcopo facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem spectat institutio.

3tio. Hæc non solum locum habere in Parochiis, quæ à patrono Ecclesiastico conferuntur, in quibus juxta dispositionem *Trident. loc. cit.* concursus fieri debet, sed etiam in aliis Parochiis, quæ patronorum Laicorum subsunt collationi. Deducitur ex proposito. 47. ab Innocent. XI. damnata: *Cum dicit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes peccare mortaliter, qui, nisi quos digniores & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent: Concilium vel videtur 1mo per hos digniores non aliud significare velle, nisi dignitates eligendorum, sumpto comparativo proposito.*

tivo : vel 2do. Locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignos, vel tandem loquitur, quando sit concursus. Ergo etiam extra concursum dignior est præferendus.

4to. Etiam ad beneficium simplex promovendus dignior esse debet, ut docet verior Canonistarum & Theologorum sententia, ex his fundamentis:

1um. Cap. unic. ut Ecclesiast. benef. si e diminut. Ubi ita loquitur Pontifex de beneficio simplici: "Non ex affectu carnali, sed discreto iudicio debuisti Ecclesiasticum officium & beneficium in persona magis idonea dispensare."

2dum. Quia aliàs in materia gravi fit personarum acceptio juxta Doctor. Ang. 2. 2. q. 63. a. 2. ad 3. "Si potest haberi magis idoneus erga aliquam dignitatem, & alius præferatur, oportet, quòd hoc sit propter aliquam causam, quæ quidem si pertineat ad negotium, quantum ad hoc erit ille, qui eligitur, magis idoneus, si verò non pertineat ad negotium, id, quod consideratur ut causa, erit manifestè acceptio personæ. Clarius q. 158. a. 3. O. Quidam non quærunt eos in Ecclesia columnas erigere, quos plus cognoscunt Ecclesiæ prodesse, sed quos plus ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti vel dediti, vel pro quibus majorum quispiam rogaverit, & ut deteriora taceam, qui ut Clerici fierent, muneribus impetrarunt. Hoc autem pertinet ad acceptationem personarum, quæ in talibus est grave peccatum."

3ium fundamentum. Finis primarius beneficia instituendi fuit major DEI cul-

rus majusque Ecclesiarum bonum, finis autem secundarius bene meritorum remuneratio; si autem digniores excludantur, uterque hic finis impeditur, & sic excludens contra fidelitatem ex officio debitam agit, cum Ecclesia huic vel illi potestatem providendi de beneficio eâ conditione commiserit, ut eâ tanquam fidelis dispensator secundum fines ab Ecclesia in erectione beneficiorum intentos utatur. Violatio autem fidei in re gravi ac ex officio debita peccatum mortale esse cognoscitur.

Quæres quarto. Quando alicui de beneficio provideri potest? R. Si beneficium per mortem vel naturalem vel civilem, vel alio modo vacat, primò congruentia est, ut tumulato Beneficiati corpore Ecclesia vacans alteri priùs conferatur. cap. bona memoria. 36. de elect. Ideo 1mo beneficium non vacans in casum mortis vel vacaturæ dari nequit. cap. 1. & 2. de concess. præbend. cap. detestanda. eod. in 6. Ne quis mortem alterius desiderare videatur.

2do. Quamvis olim beneficium vacaturum, sub conditione: si vacaverit, vel cum potuero, promitti poterat. cap. accedens. 14. de concess. præbend. Hodie tamen ne directè vel indirectè via ad vacaturas aperiatur, beneficium actu nondum vacans nec promitti, nec acceptari potest. cap. ne captanda. 3. de concess. præbend. in 6. Potest tamen aliquis sine præbenda recipi in Canonicum cum promissione, quòd ei præbenda proximè vacatura sit conferenda. cap. relatum. 9. de præbend.

3tio. Antequam beneficium vacet, à pa-

à patrono nec presentatio, nec promissio obligatoria de facienda presentatione ad beneficium vacaturum fieri potest. *cap. fin. de concessione præbend.*

4to. Quamvis Legatus Apostolicus beneficiorum resignationes recipere & beneficia conferre valeat. *Gloss. in cap. de liberatione. 4. §. prohibemus. de offic. Legati. in 6. verb. cuicumque.* Receptionem tamen resignationis beneficiorum, vel ipsorum collationem si vacaverint, in genere vel in specie alteri committere nequit. *cit. cap. de liberatione.* Ubi *Gloss.* hæc inquit: "Non potest (Legatus) resignationem committere uni, qui recipiat, & alteri, qui demum conferat; quia quâ ratione committendo hæc eidem daretur via ad vacaturas, eadem ratione committendo hæc diversis, & iste est casus specialis, quo possum per me, quod non per alium, contra *Regul. 69. de Regul. Jur.*"

5to. Episcopus licet suo Vicario Generali recipiendi resignationes & beneficia conferendi facultatem committere possit. *cap. fin. de offic. Vicar. in 6.* Personæ tamen singulari, nec ipsi Vicario de certo beneficio committere potest. *Gloss. loc. cit.*

6to. Procurator ad presentandum in specie ad beneficium sive per mortem, sive per renuntiationem, sive aliâs vacaturum constitui nequit. *Arg. cap. de liberatione.*

7tmo. Pœnæ beneficium nondum vacans impetrantis sunt: 1mo. Privatio communionis. *cap. 1. de concess. præbend.* 2do. Habetur ut fur & latro. *can. non furem. 10. caus. 7. q. 1.* 3tio. Infamia,

can. audivimus. 4. caus. 3. q. 2. Privatur honore & gradu Ecclesiastico. *can. imprimis. 7. §. quia ergo. caus. 2. q. 1. 4to.* Si beneficium illud, quod vivente altero obtinuit, postmodum vacare contigerit, illud obtinere non potest; ut enim quis eam nequit obtinere uxorem, cum qua vivente marito contraxit. *cap. 2. de eo, qui duxit in matrim. quam poll. per adult.* Ita nec potest habere Ecclesiam, quam vivente Beneficiato adulteravit. *can. sicut alterius. 39. caus. 7. q. 1.*

Quæres quinto. Intra quod tempus provisio de beneficio fieri debet? R. Ne propter diutinam vacationem in spiritualibus & temporalibus Ecclesiæ patiantur detrimentum. *cap. quoniam. 5. §. porro, ut lite non contest.* Intra tempus à jure statutum provisio fieri debet: 1mo. Defuncto Episcopo vel Prælato regulari perpetuo, Ecclesiæ Cathedrali vel regulari vacanti de novo Prælato intra tres menses est providendum. *can. postquam. 11. dist. 5. can. obeuntibus. 35. dist. 63. cap. ne pro defectu. 41. de elect. cap. dilectus. 12. de concess. præbend.*

2do. In cæteris Ecclesiarum sæcularium vel regularium Prælaturis vel beneficiis quibuscunque intra sex menses provisio fieri debet. *cap. de multa. 28. de præbend. cap. nulla. 2. de concess. præbend. cap. licet. 3. de suppl. neglig. Prælat.*

3tio. Similiter patronus Ecclesiasticus vacante beneficio intra sex, patronus autem Laicus intra quatuor menses presentare debent. *cap. unic. §. verum de jure patronat. in 6.*

4to. Hoc tempus trimestris, quadrimestris, & semestris à die habitæ scientiæ

tiæ vacationis de momento in momentum est numerandum. *cap. quia diversitatem. 5. de concess. preb.* Vel quo scire potuit, & debuit, Nec currit legitime sive de jure, sive de facto impeditum, cum non imputari debeat ei, per quem non stat, si non faciat, quod per eum fuerat faciendum. *Reg. 41. de Reg. Juris. in 6.*

5to. Si is, ad quem de beneficio vacante providere spectat, intra tempus præfixum non providerit. *cap. licet. 3. de suppl. neglig. Prælat. cap. nulla. de concess. præbend.* Vel indigno notabiliter aut incapaci contulerit, gradatim ad Superiores fit devolutio, quibus iterum à die habite notitiæ currit semestre, nisi devolutio facta fuerit à patrono Laico, qui solum quadrimestre habet, fit autem cum onere & qualitatibus pro prima provisione requisitis devolutio.

Quæres sexto. Quot modis summus Pontifex alicui de beneficio providere potest? R. Duobus modis: Jure videlicet ordinario & extraordinario, Jure suo, hoc est, ordinario confert: 1mo. Beneficia suæ Diocesis, 2do. Vacantia in Curia Romana, 3tio. Beneficia ab ordinariis potestate exempta. *cap. fin. de renuntiat. 4to.* Ad summum Pontificem devoluta. Jure extraordinario confert beneficium extra Diocesium concedendo, vel promovendo Ordinarium, vel dando mandatum de providendo.

Quæres septimo. Quid circa rescriptum, per quod Papa beneficium confert, notandum? R. 1mo. Papa beneficia per signaturam & Bullam, ut vocant, confert, quamvis enim Papa solo verbo gratiam conferre possit. *can. institutionis.*

7. *caus. 25. q. 2.* Ex stylo tamen Curie gratia non expeditur, nisi per signaturam & Bullas. Signatura fit in charta, quæ supplicationem partis & Papæ concessionem continet: Bulla fit in membrana, cui sigillum rotundum appendet per modum Bullæ, sive sit plumbeum, sive aureum, sive argenteum. Per expeditionem Bullæ gratia est perfecta.

2do. Bulla vel rescriptum ad beneficia omnia, quæ Papam à concessione gratiæ dimovere, vel difficilem reddere potuissent, continere debet, aliàs gratiis contenta censetur subreptitia. *cap. postulasti. 27. de rescript. cap. gratia. 7. eod. in 6.* Illa autem, quæ sunt exprimentia vel sunt de beneficio, quod quis impetrare nititur, vel de eo, quod jam est obtentum.

3tio. De beneficio obtinendo sunt exprimentia: Qualitas beneficii, an sit curatum. *cap. cum in illis. 16. de præb. in 6.* An requirat residentiam. *cap. fin. de Cleric. non resident.* An sit sæculare vel regulare: an patronatum patrono Laico. *cap. cum de beneficio. 5. de præb. in 6.* Valor beneficii. An sit litigiosum. *cap. fin. 2. ut lite pendente. in 6.*

4to. De beneficio, quod impetratum jam habet, exprimi debet imprimis valor illius beneficii. *cap. ad aures. 8. cap. cum adeo. 17. cap. si proponente. 42. de rescript. cap. non potest. 21. de præbend. in 6.* Deinde memoranda illius beneficii qualitas. *cap. ad aures. Clement. 1. de præbend. in 6.* Demum exprimentum est beneficium, quo quis spoliatus, vel quod impetratum & collatum, sed per impetratum nondum est acceptatum.

410. In rescriptis clausula, subreptionem ejusque suspicionem, non tamen falsitatem excludentes, adjici solent, quarum

1ma, per quam impetrans ad effectum gratiæ concessæ à censuris absolvitur, cum excommunicatus gratiam impetrandi capax non sit. *cap. postulastis. 6. de Cleric. excomm. cap. 1. de rescript. in 6.*

2da, quæ habentur expressa beneficia impetrantis. In vim hujus gratiæ subreptitia non est, quantumvis beneficia impetrantis in supplica non exprimentur, ex hoc tamen impetrans beneficia, si incompatibilia existant, retinere nequit. *cap. non potest. 21. de prebend. in 6.* Nec sanantur inhabilitas & vitia impetrantis. *Gloss. in Clement. si Romanus. 4. de preb. verb. validam.*

3tia: Ex motu proprio. Hæc clausula quamvis plenissimam faciat interpretationem juxta *cap. si pluribus. 24. de preb. in 6.* Et tollat omnem subreptionis suspicionem. *cit. Clement. si Romanus.* Nihil tamen contra jus commune operatur. *cap. si motu. 23. de prebend. in 6.*

4ta: Vel alio quovis modo vacet. Hæc est necessaria; quia aliàs si modo vacationis expresso beneficium non vacaret, gratia nulla foret.

5ta. Rescriptum falsum præsumitur, si vel in ipsius tenore Bullæ, vel in charta, filo, vel stylo quidquam falsitatis deprehendatur. *cap. licet. 5. cap. quam gravi. 6. de crimine falsi.* Vel si aliqua ratura inveniatur. *cap. inter dilectos. 6. de fide instrument.* Si per scripturam intermediam aliquid sit additum. *cap. cum venerabilis. 7. de religios. domib.* Si data

non sit apposita. Juxta *L. 4. C. de divers. rescript.* Ibi: Si quæ beneficia personalia sine die & Consule fuerint deprehensa, autoritate careant, Si in constructione apertum sit vitium. *cap. ad audientiam. 11. de rescript. junct. gloss.*

Quæres octavo. Qualiter jure præventionis beneficium à Papa impetratur? *1mo.* Cum Pontifex cum omnibus Ordinariis in provisione de beneficiis vacantibus concurrat, jus præventionis est: si aliquis beneficium vacans à summo Pontifice impetravit, & alius idem beneficium postmodum impetret ab Ordinario, provisos à summo Pontifice præfertur, & econtra si quis vacans beneficium prius impetravit ab Ordinario, is præfertur postmodum impetranti à Papa. *cap. si à Sede. 31. de prebend. in 6.*

2do. Simili ferè modo Legati à latere in provincia, in qua legatione funguntur, jus præventionis habent, quod ad alios Sedis Apostolicæ Nuntios non extenditur. *cap. 1. de offic. Legat. in 6. junct. gloss. verb. ampliori.*

3tio. Si beneficium vacans eodem die à Papa & Ordinario conferatur, nec appareat, quæ collatio prius facta, potior est conditio possidentis. *cit. cap. si à Sede.* Quod si uterque possideat, potior est, qui primus possessionem cæpit, quod si neuter possideat, vel dubium sit, quis prior possederit, propter conferentis majorem prærogativam, cui Sedes Apostolica contulit, erit alteri præferendus. *cit. cap. si à Sede.*

4to. Factâ præsentatione à Patrono etiam Clerico, quamvis Papa Ordinarium conferendo præveniat, collatio præ-

præ-

præveniens in effectu præventionem non habet, quia hæc præsentatio à patrono facta vim habet electionis.

Quares nono. Quid circa mandata Pontificia de providendo observandum? 2o. Mandatum de providendo est rescriptum summi Pontificis, quo alicui de beneficio vacaturo provideri mandat. *cap. mandatum. 38. Et seqq. de rescriptis. cap. executor. 4. de concess. præbend. in 6.* Hæc mandata de providendo sive omnes gratiæ expectatiæ sacris Canonibus sunt contraria, cum mortem alterius expectare faciant, ac variis artibus & circumflexibus ducant indignos ad beneficia exclusis dignioribus, ideo prohibita sunt in *Concil. Basiliensi*, & novissimè in *Trident. Sess. 24. de reform. cap. 19.* Quia tamen Papa & Curia Romana manus sibi ligari non permittit, circa rescripta beneficiorum observanda sunt sequentia:

1mo. Antiquitus Papa tribus modis ad beneficia vacatura literas dare solebat: imprimis dabat monitorias, quibus Ordinarios hortabatur, ut Ecclesiis idoneos, maximè verò eos, quos sine titulo ordinassent, præficerent. *cap. accepimus. 13. de arat. Et qualit.* Si hæ monitoriæ nihil efficerent, dabat deinde præceptorias, quibus iisdem Ordinariis, ad quos monitorias dederat, præcipiebat, ut impetranti beneficium vacans, & si nullum vacaret, primò vacaturum conferret. Hisce nihil operantibus addebantur demum executoriæ, quibus Pontifex executores deputabat, vel ut Ordinarios ad providendum cogerent, & dicebantur executores ad compellendum, vel qui recusantibus Ordinariis ipsi confer-

rent, & dicebantur executores ad providendum. Hi non solum conferebant. *cap. si Capitulo. 5. cap. si soli. 6. de concess. præbend. in 6.* sed etiam collationem Ordinario interdicebant, & beneficia collationi suæ reservabant. *cit. cap. si Capitulo.* De tribus his rescriptorum speciebus agitur in *cap. constitutus. 19. cap. Capitulum S. Crucis. 30. cap. ex insinuatione. 37. cap. literis. 39. de rescriptis.*

2do modo Pontifices Romani jure proprio & speciali Ordinariis collaroribus absolute mandant, ut beneficium proximè vacaturum impetranti conferant, & executoribus in mandato expressis potestatem tribuunt conferendi, si Ordinarii post præsentationem mandati legitime & suo tempore factam consensu negligant, aut reculent. *cap. si Apostolica. 22. de præbend. in 6.*

3tio. Communiter Canonistæ rescripta Pontificia in rescripta justitiæ & rescripta gratiæ dividere solent: Rescripta justitiæ dantur ad lites & justitiam administrandam. Rescripta gratiæ ad beneficia, dispensationes, &c. Attamen præsentia rescripta ad beneficia in rescripta justitiæ & rescripta gratiæ dividi possunt; quamvis enim omnia mandata de providendo gratiæ sint, eò quòd Papa per similes literas potius huic, quàm illi provideri velit, sunt tamen etiam quandoque justitiæ, quando scilicet concessionem talium literarum justitia exigit. Videatur *Gloss. in Extrav. Joannis XXII. de præbend.* Cum enim nihil justius sit, quàm initiatum sacris Ordinibus, & sine titulo ordinatum ab Episcopo suo consequi beneficium. *cap. 2. Et 4. de præbend.* Ideo
lire.

literæ, quæ dantur hujusmodi ordinatis ad beneficium, literæ justitiæ, vel *litera in forma communi* vocantur. Cùm enim ex hac causa, quòd Ordinarii his, quos ordinassent, beneficia non conferrent, originem literæ monitoriæ & præceptoræ habeant, ideo rescripta, quæ ordinatis sine beneficio dantur, literæ in forma communi appellantur. Dicuntur etiam *litera in forma pauperum*, quia Clericis pauperibus sufficiens patrimonium & sustentationis titulum non habentibus conceduntur. Vocantur quoque *litera in forma secundum Apostolum*; quia earum fundamentum ex Apostolo est: *Qui altari servit, vivere debet de altari.* Ut refertur in *cap. cum secundum. 16. de præbend.*

4to. Rescripta gratiæ ad beneficia juxta stylum Curie varias habent formas: Alia sunt *in forma dignum*; alia *in forma gratiosa*. In forma dignum conditionem, si impetrans sit repertus idoneus, annexam habent. *Clement. unic. de offic. judic. delegat. junct. gloss.* Ideo Episcopus vel executor, ad quem diriguntur, in vitam & mores impetrantis, antequam ei provideat, inquirere debet, quod non fit, quando literæ *in forma gratiosa* expeditæ sunt, *arg. cap. accepimus. 13. de etat. & qualit.* Aliæ appellantur literæ facultatis, si Papa Ordinario mandat, ut beneficium reservatum, vel alio modo sibi affectum personis conferat idoneis, *cap. dudum. 14. cap. quamvis. 38. de præbend. in 6.* Et quia per has Ordinarius jus suum recuperat, provisus vi harum literarum non Apostolicus, sed Ordinarii provisus est. *cap. cum aliquibus. 4.*

R.D. Schnorrenberg Instit. 7. Can.

de rescript. in 6. Cùm per literas gratiæ provisus apostolicè sit provisus. Demum alia sunt rescripta *in forma si neutri, si nulli, si alteri.* Hæc rescripta in litis eventum dantur, quando super beneficio vacante duo vel plures litigant, ut si ex fine litis appareat nullum collitigantibus jus competere, vel uni ex collitigantibus provideatur, & tunc sunt *in forma si alteri*, vel conferatur tertio vi literarum, *si neutri*, dum duo litigant, vel vi literarum, *si nulli*, dum plures, quàm duo litigant.

5to. Sub literis expectativis quælibet beneficia etiam dignitates, Canonicatus, &c. continentur. *cap. si soli. 6. de concess. præbend. in 6.* Pertinentia ad collationem Ordinarii, ad quem mandatum de providendo dirigitur, nisi sint certo modo excepta, uti excipiuntur 1mo beneficia sæcularia, si mandatum sit ad officium regulare, & e contra. *cap. cum de beneficio. 5. de præbend. in 6.* 2do beneficia summo Pontifici reservata. 3tio beneficia electiva. *cap. cum in illis. 16. de præbend. in 6.* Dummodo sint propriè electiva, quæ talia sunt, ut indigeant confirmatione, unde non comprehenditur Scholasteria, &c. 4to. Quæ diversi Ordinis, quàm impetrans. 5to. Post datas literas noviter erecta. *Clement. fin. de rescript. junct. gloss.* 6to. Quæ alio modo quàm per obitum, ut causâ permutationis, vacant. *cap. unic. de rerum permut. in 6.* 7mo ea, quorum collatio ex negligentia Episcopi ad Capitulum, devoluta. *Clement. si de beneficio. 5. de præbend. 8vo.* Quæ expressa & unita. *cap. cum accessissent. 8. de constitutionibus. 9no.*

Y

Quæ

Quæ sunt de mensa Prælati, *Clem. unic. de excessib. Prælat. 10mo.* Quæ ex consuetudine Ecclesiæ optioni sunt subiecta. *cap. fin. de consuetud. in 6. 11mo.* Quæ paterna, ne in beneficiis fiat successio. *cap. ad presentiam. 2. cap. ex transmissa. 7. de filiis Presbyt. 12mo* ea, quorum impetrans tempore dati mandati incapax fuit. *cap. si eo tempore. 9. de rescriptis. in 6.* Demum si collator unicum beneficium ad suam collationem pertinens habeat, quod beneficium monoculum appellatur. *Gloss. in Clement. 1. de præbend. verb. incerta.*

Quæres decimo. Quid circa reservationem beneficiorum observandum? *q. 1mo.* Reservatio est: alicujus beneficii Ecclesiastici vacaturi per habentem ad id potestatem ad se facta avocatio. Cujus effectus est, adimere jus conferendi Ordinariis; cum enim ordinarii Collatores sapius abuterentur jure collationis, plus deferentes carni & sanguini, quam justitiæ, utilitati & necessitati Ecclesiæ, ut Ecclesiis de viris pietate & literaturâ præstantibus provideretur, sub hoc prætextu Romani Pontifices reservationes introduxerunt. *Arg. Extrav. Execrabilis. de præbend. junct. gloss. verb. reservamus.*

2do. Solus summus Pontifex, & cum certis limitationibus Legatus de latere ejus beneficia reservare possunt. *cap. presentis. 3. cap. deliberatione. 4. de offic. Legat. in 6.*

3tio. Reservatio alia generalis, quando Papa sibi omnia beneficia tali modo vacatura reservat, ut beneficia, quæ vacant per adeptionem secundi incompatibilis. *Extrav. Execrabilis. de præbend.*

Quæ in Curia Romana vacabunt, beneficia Officialium summi Pontificis, beneficia Cardinalium, & quoties reservatio in corpore juris est clausa, vel per Extrav. vel per Regulam Cancellariæ inducta.

4to. Alia reservatio specialis, quando vel reservatur beneficii corpus, ut beneficium talis in tali Ecclesia, vel incertum in individuo, ut quod primò in tali Ecclesia vacaverit.

5to. Alia est reservatio expressa, alia tacita. Expressa fit per actum verbalem & expressum verbo: *Reservamus.* Tacita, quæ etiam affectio dicitur, est: cum Papa super dispositione alicujus beneficii semel apposuit manum, etiamsi provisio nulla fuerit, utpote incapaci & inhabili facta, vel quia subreptitia, vel alio laborans vitio; tunc enim beneficium summo Pontifici dicitur affectum, ita, ut inferiores omnes circa dispositionem hujus beneficii taliter sese intrmittere non valeant.

6to. Sede Apostolicâ vacante beneficia reservata quovis modo vacantia ab Ordinariis conferuntur; tunc enim omnes regulæ cessant reservatoriæ.

Quæres undecimo. Quæ beneficia in Germania sunt reservata? *q.* Attendenda sunt concordata inter Nicolaum V. Pontificem & Fridericum III. totamque Nationem Germanicam inita Anno 1447. vi quorum reservata sunt: *1no.* Beneficia quæcunque majora & minora, cum cura & sine cura, sæcularia & regularia, quæ vacant apud Sedem Apostolicam, seu in Curia, & sunt reservata per Extrav. *Execrabilis. Et: Ad regimen. de præbend.*

2do. Majores dignitates post Pontificales

cales in Cathedralibus, & principales dignitates in Ecclesiis Collegiatis.

310. Quælibet alia beneficia vacantia in mensibus Januario, Martio, Majo, Julio, Septembri & Novembri. Quoties autem vacante beneficio taliter reservato in his mensibus intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficii non apparuerit, quòd alicui de illo Apostolicâ dignitate provisum fuerit, ex tunc Ordinarius, vel alius, ad quem illius dispositio pertinebat, de illo libere disponendi habet facultatem.

Quæres *duodecimo*. Quid circa preces Cæsareas observandum? *Re. 1mo*. Imperator Rom. neo-electus in quavis Ecclesia intra Romanum Imperium personam aliquam idoneam beneficiorum Collatoribus nominare potest, cui beneficium quodcumque vacans vel proximè vacaturum conferre debeant. Hæc Imperatoris nominatio preces primariæ vocatur, vel quia cuiusvis juri nominandi, conferendi, vel præsentandi præferuntur, vel quia sunt veluti prima Cæsaris electi petitio. Ipsa persona à Cæsare nominata per preces precista appellatur. Hoc privilegio precum non tantum nominatus per Cæsarem gaudet, sed etiam nominatus per eum, cui illud jus nominandi per Cæsarem est concessum, cum de mandato alterius nominatus à mandante nominatus esse censeatur. Imò quia Cæsares tale nominandi jus Electoribus demandare solebant, ideo S. R. I. Electores ex consuetudine in omnibus Ecclesiis suæ Diocesis preces sibi arrogant Electorales.

2do. Preces hanc habent originem:

Neo-electus Imperator de jure Canonico approbandus vel confirmandus est à summo Pontifice. *Juxta cap. venerabilem. 34. de elect.* Electus & approbatus à summo Pontifice eidem juramentum defendendæ Ecclesiæ Romanæ &c. præstabat, quo præstito à Pontifice coronabatur tertia coronâ aureâ, quâ ultimò Bononiæ à Clement. VII. Anno 1530. 24. Febr. Carolus V. coronatus fuit. Postmodum electi Imperatores summo Pontifici per solemnem legationem suam electionem solum indicarunt, qui præstito per Legatum juramento eandem approbare solebat, modò nec hanc solemnem pro approbatione legationem Imperatores Rom. mittere volunt: ideòque Curia Romana privilegium quoque precum, quod Rom. Imperatoribus post approbationem vel confirmationem dari solitum fuit, vult denegare.

3tio. Germani Canonistæ sustinent, quòd Imperator electus ante confirmationem à Papa acceptam preces dare possit, hoc nixi fundamento, quia quamvis spectato jure communi in Imperatorem electus ex sola electione jus & auctoritatem administrandi imperium non habeat, spectatâ tamen consuetudine, post divisum per hæresin imperium introductâ, Imperator electus statim imperium administrat, nec confirmationem à Pontifice petit: ideòque etiam privilegia & gratias Imperatoriæ dignitati ex consuetudine & Romanorum Pontificum indultis annexas, inter quas preces numerantur, concedendi obtinet potestatem.

4to. Cæsar preces primarias porrigendi,

di, seu personas idoneas nominandi præ quibusvis Collatoribus vel Collatricibus habet potestatem, quâcunq; illi vel illa dignitate præfulgeant, ad quâcunq; beneficia Ecclesiastica per S. R. Imperium ubilibet constituta, sive in Ecclesiis Cathedralibus, etiam Metropolitanis, Collegiatis vel aliis quibusvis Ecclesiis, sive sint curata, sive non, nisi excepta sint beneficia.

5to. Excipiuntur autem beneficia sequentia: 1mo. In Ecclesiis extra Roman. Imperium de facto constitutis, licet sint in territorio, quod olim ad Rom. Imperium pertinebat, preces locum non habent, & quamvis Collator in Germania domicilium habeat, si beneficia extra Germaniam existant, precibus haud sunt affecta. Econtra si Collator extra Imperium domicilium habeat, beneficia tamen saltem quatuor in Imperio, quorum collatio ad illum pertinet, preces recipere obligantur. 2do. Excipiuntur beneficia juris patronatus Laici. 3tio. Beneficia manualia. 4to. Beneficia ex causa permutationis vel resignationis simplicis in manus Papæ vacantia. 5to. Beneficia post preces Cæsareas erecta. 6to. Beneficia ad duorum collationem spectantia, si preces ad unum sunt directæ. 7tmo. Beneficia incorporata & unita. 8vo. Beneficia regularia. Hanc exceptionem quidam probant hoc fundamento: Beneficia regularia vel sunt talia ex natura sua, quâ videlicet Statum Religiosum requirunt, vel præsupponunt, ut Abbacia, vel Præpositura Regularis, Monachatus, & hæc sub precibus non cadunt Cæsareis, ut patet ex praxi & consuetudine; Im-

perator enim electus Prælatos vel Præfectos in Monasteriis non nominat; vel sunt beneficia regularia solum ex fundatione, vel longæva præscriptione, quæ Professionem Religiosam per se non requirunt; sed nec ad hæc Imperator per preces nominare solet, ne Religiosam turbet disciplinam, sed totam dispositionem Prælati & Superioribus Ordinis relinquit. 9no. Preces in dignitatibus majoribus post Pontificalem in Cathedralibus, & in principalibus dignitatibus Ecclesiarum Collegiatarum locum non habent. Quæ autem majores sint dignitates, ex praxi & consuetudine locorum cognosci debet: in Germania majores dignitates in Cathedralibus, & principales in Collegiatis sunt Decanatus & Præpositura, & cum privilegium à Paulo V. Ferdinando II. datum utatur numero plurali: *Post Pontificatum majores*, videtur, quod neque Præpositura neque Decanatus precibus gravari possint. 10mo. Preces in pluribus beneficiis ad eundem Collatorem pertinentibus locum non habent; non enim Cæsar eundem Collatorem per preces bis gravare intendit, quare si nominatus à Cæsare ad primum vacaturum primum vacans negligat, secundum petere nequit, sed gratia Cæsaris est extincta. 11mo. Preces cum, qui non habet jus conferendi saltem quatuor beneficia, non gravant Collatorem.

6to. Potest Imperator vel simul, vel successivè unum per preces nominare ad diversos Canonicatus in diversis Ecclesiis, & tunc acceptione unius in una Ecclesia cæteræ nominationes in aliis Ecclesiis extinguuntur.

tinguntur; neque enim ideo plures nominationes ejusdem personæ ad diversas Ecclesias à Cæsare fiunt, ut unus plura adipiscatur beneficia, sed ut citius nominato provideatur. Cæsar quoque eisdem personæ novas preces post primæ nominationis vel gratiæ extinctionem concedere potest, cum per hoc nec Sedi Apostolicæ, cujus non interest, cui fiat collatio, neque Collatoribus Ordinariis, qui semel tantum gravantur, neque juris dispositioni ratione pluralitatis beneficiorum præjudicetur.

7mo. Postquam Imperator uni preces dedit, eas revocare ac alterum nominare potest, quia quamvis, qui semel præsentavit, variare non possit, cum præsentatus jus ad beneficium vacans per præsentationem acquirat, in beneficio tamen vacaturo non jus per preces, sed solum jus ad implorandum Executoris officium acquiritur.

8vo. Si preces concessæ ob mortem v. g. præcistæ effectum non sint sortitæ, Imperator alium nominare potest; quan-

do enim actus secundum intentionem disponentis effectum non habet, ad unum actum non restringitur, quare si præcista gratiam non admittat, Cæsar eam libere alteri conferre potest, donec preces plenum sortitæ sint effectum.

9no. Ut preces facilius habeant effectum, Cæsar in concessione earum Executorem nominare solet, qui in Ecclesiastica dignitate constitutus, vel Ecclesiæ Cathedralis Canonicus. Isti autem Executores Subexecutores constituere valent, cum delegatam à Papa, ex cujus privilegio Cæsar Executores nominat, habeant jurisdictionem. Mortuo Executore, alium Imperator nominare potest.

10mo. Nominatus ad beneficium per preces illud intra mensem à tempore, quo ipsi vacatio beneficii innotuit, numerandum petere debet.

11mo. In privilegio Pontificio preces Cæsareas concedente quibuslibet juribus contrariis, Regulis Cancellariæ, Concordatis Germaniæ, & quibuscunque privilegiis ac consuetudinibus derogatur.

S. Tertius.

Quâ formâ, & modo Beneficia acquirantur.

Quæres *primo*. Quâ formâ de beneficio facienda provisio? *1^a.* In provisione parochialium præscripta est forma à *Concil. Trident. Sess. 24. de reform.* De qua alibi. Beneficiis simplicibus nulla specialis forma est præscripta, solum si quædam requiruntur conditione: *1mo* debet esse gratuita *2do* integra, *3^{io}*

4to non subreptitia. *5to* publica. *6to* probabilis.

1mo debet esse gratuita, sine omni ambitu & largitione. *can. ordinationes. caus. 1. q. 1. can. 1. 2. 3. 4. 5. can. fin. caus. 1. q. 3. cap. 1. 2. 3. de simon.* Non debent intervenire preces, obsequia, aliæque humana gratia. *Gloss in cap. tuam. 10. de*

at. & qual. verb. nullum. Ideoque neque in collationibus, neque in institutionibus, ac præsentationibus, vel processionum mandatis aliquid pro juribus exigere potest, non obstante quacunque consuetudine. *cit. can. fin. caus. 1. q. 3. cap. non satis. 8. cap. cum in Ecclesia. 9. cap. Jacobus. 44. de simonia.* Nec Notarii confidentes tabulas aliquid recipere debent. *cap. 1. de simon.* Nisi de consuetudine salarii ex publico non haberent, juxta moderationem *Trident. Sess. 21. de reform. cap. 1.* Nec aliquid pro introitu, vel investitura, sive consistat in pecunia, vel aliqua tractatione, exigere potest. *cap. veniens. 19. cap. sicut pro certo. 39. de simon.* Quinimò & transactiones de beneficiis interpositæ non subsistunt, nisi iusta causa cum Superioris insuper autoritate intervenerit. *cap. constitutus. 4. de transaction. cap. nisi esset. 21. de prebend.* Vel nisi pro jure quæsito conservando ad redimendam vexam aliquid detur. *cap. dilectus. 28. de simon.* Provisio facta per simoniam realem, id est: quando per dationem & acceptationem beneficii pro re temporali completa est simonia, vel per conventionalem, id est: quando facta promissio, quæ nondum executioni mandata, ipso facto nulla est. *can. Sanctorum. 10. caus. 1. q. 1. can. ea qua. 5. & seqq. caus. 1. q. 3. cap. cum Clerici. 6. de pactis. Extrav. cum detestabile. de simon. inter comm.* Quamvis provisio ignorante simonia facta. *cap. ex insinuatione. 26. cap. nobis fuit. 27. de simon.* Aut etiam Collatore inscio. Simonia mentalis nullitatem non inducit. *cap. fin. de simon.* Simoniaci ad istud & quodcunque aliud

beneficium obtinendum inhabiles existunt.

2do. *Integra.* Collator enim partem fructuum beneficii sibi retinere nequit. *cap. unic. ut Ecclesiast. benefic. sine diminut. confer. cap. prohibemus. 7. de censibus.* Nec potest uni conferri beneficium, & alteri pensio ex beneficii redditibus attribui. *cap. extirpanda. 30. de prebend.* A Superiore tamen Ecclesiastico vacanti beneficio onus spirituale imponi potest, v. g. ut de B. V. Missam cantet. *cap. significatum. 11. de prebend.* Vel temporale, modo ad pios usus ordinetur. *Trident. Sess. 24. de reform. cap. 14.* Ut in subsidium seminarium, pauperum elemosynas, aut fabricam Ecclesiæ.

3tio. *Pura.* Hoc est: purè & absque conditione fieri debet; est enim collatio actus legitimus. *cap. solet. 2. de sentent. excomm. in 6.* Actus autem legitimi nullam conditionem admittunt. *cap. in electionibus. 2. de elect. in 6.* Et Regul. 50. *Actus legitimi conditionem non admittunt. de Reg. juris. in 6.* Si autem talis sit conditio, quæ tacitè inest; ut confero tibi beneficium, si capax es: actus non vitatur.

4to. *Non subreptitia,* id est: per falsam narrata impetrata; subreptio enim ipso jure gratiam vitiat. *cap. ad aures. 8. cap. constitutus. 19. de rescriptis. cap. si motu proprio. 23. de prebend. in 6.* Quod intelligendum de provisione à summo Pontifice vel ejus Legato facta, non verò de provisione Ordinarii, qui Ecclesiis, & non personis motu proprio providere dicitur: ideoque provisio Ordinarii ex capite subreptionis nequit impugnari. *Clement. 2. de offic. Ordinar. 510.*

5to. *Publica*, id est: non clandestina; collatio enim clandestina & secretò facta suspitione non caret. *cap. unic. ut Ecclesiast. benef. sine diminut. conferantur.*

6to. *Probabilis*, id est: ut per testes & instrumenta fides de provisione probari possit.

Quæres secundo: Quot modis acquiruntur beneficia? *ꝛ.* Beneficia acquiruntur vel modo ordinario vel extraordinario. Modi ordinarii, quibus acquiruntur, sunt sequentes: Electio, postulatio, translatio, &c. De quibus supra. Collatio sive jure devoluto sive jure ordinario, præsentatio, institutio, unio, commendata, possessio triennalis. Modi extraordinarii: collatio Papæ extra Diocesim, præventio Papæ, mandatum de providendo, reservatio, nominatio.

Quæres tertio. Quotuplex collatio jure ordinario? *ꝛ.* 2plex: Necessaria, & libera. Necessaria est, quando Collator certæ personæ, vel certo personarum generi, etiam nolens, conferre debet, ut *1mo.* Si mandatum habenti & acceptanti beneficium primò vacaturum conferre teneatur. *cap. tibi. 12. cap. duobus. 14. de rescripte in 6. 2do.* Si præsentatum à patrono Laico vel Clerico instituere obligetur. *can. decernimus. 32. caus. 16. q. 7. cap. illud. 8. cap. relatum. 21. de jure patronat. 3tio.* Quando fit provisio à Papa ad Regis vel Principis nominationem. *4to.* Quando graduatis in vim nominationum, quas ex Academiis privilegiatis habent, fit collatio. *5to.* Ratione opionis, quando ex privilegio vel consuetudine antiquiori optanti debetur beneficium. *6to.* In beneficiis in favorem, vel permutationis causâ renuntiatis.

Collatio voluntaria fit, quando Collator sponte, cui vult, confert, dummodo digno & idoneo conferat. *cap. relatum. 9. de præbend. junct. Gloss.* Factâ collatione Collator beneficium secundò conferre nequit, quia functus est officio suo, & jus alteri est acquisitum. *cap. si tibi absentis. 17. de præbend. in 6. Clement. unic. de renuntiat.* Quod procedit, si digno contulit, si autem indigno contulit, idque scienter, jure conferendi privatur. *cap. cum in cunctis. 7. §. fin. de elect.* Si ignoranter, secunda collatio post primam cassatam, vel declaratam irritam facta valebit.

Quæres quarto. Quid circa collationem ex jure devoluto observandum? *ꝛ.* Sequentia:

1mo. Collatio ex jure devoluto locum habet, si is, qui jus conferendi habebat, amisit illud vel ob negligentiam non conferendo intra tempus à jure statutum. *cap. nulla. 2. cap. quia diversitatem. 5. de concess. præbend.* Ne Ecclesiæ diu maneant viduata. *cap. ne pro defectu. 41. de elect. cap. quam sit. 6. eod. in 6.* Vel propter delictum, conferendo indignis. *cap. cum in cunctis. 7. de elect. cap. si Compromissarius. 37. eod. in 6.* Vel ob non servatam formam. *cap. quia propter. 42. cap. nihil est. 44. de elect.*

2do. In Ecclesiis patronatis patrono intra tempus à jure statutum non præsentante jus conferendi ad instituentem, tanquam ad proximum hujus negotii Superiorem devolvitur. *Clement. unic. de suppl. neglig. Prælat. junct. gloss. verb. dissolutionem.* Si Prælati Episcopo inferior conferre negligat, ad Episcopum loci, in

in quo vacat beneficium, devolvitur collatio. *cap. nulla. 2. de concess. prebend. cit. Clement. unic.* Capitulo Cathedralis Ecclesie beneficium, quod ad suam collationem Episcopo excluso pertinet, conferre negligente, ad Episcopum fit devolutio: Si Episcopus cumulativè cum Capitulo conferat, fit devolutio ad Archi-Episcopum. *cit. cap. nulla. gloss. in cap. irrefragabili. 13. de offic. Ordinarii. verb. per Capitulum. cap. postulastis. 15. de concess. prebend.* Episcopo beneficium seorsim à Capitulo ad suam collationem spectans conferre negligente, fit devolutio ad Capitulum. *cit. cap. nulla.* Et hic est casus, quo ad inferiorem fit devolutio. Si Episcopo ex jure devoluto competat collatio, & ipse conferre negligat, ad Superiorem fit devolutio.

3tio. Si devolutio fiat ob delictum, ut quia provisum est indigno, si omnes peccaverunt, hodie in Ecclesiis Cathedralibus immediatè ad Papam fit devolutio. *cap. quanquam. 18. de elect. in 6.* In Ecclesiis inferioribus ad immediatum Superiorem. *cit. cap. quanquam. cap. cum in cunctis. 7. de elect.* Si non omnes peccaverunt, jus providendi manet penes innocentes.

Quæres quinto. Quando mediante præsentatione acquiritur beneficium? *q.* Quando beneficium est patronatum; quemadmodum enim jure civili olim Domini per servorum manumissiones consequantur jus patronatûs, quod in operis, bonorum successione & obsequiis patrono debitum consistebat, ita per ædificationem vel dotationem Ecclesie fundatori vel dotatori de jure Cano-

nico jus patronatûs accrescit, vi cuius vacante Ecclesia vel beneficio aliquem habilem præsentandi obtinet facultatem.

Quæres sexto. Quid & quotuplex est jus patronatûs? *q.* 1mo. Jus patronatûs est: Instituum ad beneficium vacans præsentandi potestas. Vel est jus alicui in Ecclesia acquisitum, eò quod ipse vel majores ejus Ecclesiam fundaverint, ædificaverint, vel dotaverint adhibito Episcopi consensu, ex quo jure cum utilitate honor & onus simul resultant.

2do. Jus patronatûs 3plex est: Ecclesiasticum, Laicale, & mixtum. Ecclesiasticum est, quod ratione Ecclesie vel beneficii competit, licet ex bonis Laicibus originem habeat, vel ab initio, vel fundatione, vel testamento, vel donatione, aut alio quovis titulo in Ecclesiam, Collegium Ecclesiasticum ratione Ecclesie, dignitatis, vel beneficii est translatum. *cap. unic. de jure patronat. in 6.* Laicale est: quod personæ Ecclesiasticæ vel Laicali ex titulo competit Laicali, ut quia ex suis bonis patrimonialibus Ecclesiam fundavit, vel Laico fundatori successit. Fit ex Ecclesiastico Laicale, si non lucrativo, sed oneroso, ut permutationis titulo cum autoritate Sedis Apostolicæ in Laicos transeat, uti etiam ex Laicali fit Ecclesiasticum, quando in Ecclesiasticas transit personas. Mixtum est, quod partim est Ecclesiasticum, partim Laicale, si convenerint patroni, ut unâ vice persona Ecclesiastica, alterâ vice persona Laica præsentet. *Clement. plures. 2. de jure patronat.* Tunc jus patronatûs in turno patroni Laici est Laicale, in turno Ecclesiastici est Ecclesiasticum.

Di-

Dividitur quoque jus patronatûs in hæreditarium & gentilitium. Hæreditarium est, quod ad hæredes quoscunque etiam extraneos transit. *cap. quoniam. 3. de jure patron.* & tale in dubio præsumitur, nisi ex fundatione vel aliunde contrarium probetur. Gentilitium est, quod tantum ad illos, qui de familia sunt, transit. Dividitur rursus in reale & personale. Reale est, quod competit personæ ratione rei, & transit ad omnem, ad quem res transit. Personale est, quod immediatè personæ competit, & cum persona extinguitur.

Quæres *septimo*. Quid circa jus patronatûs observandum? &c. *Sequentia; 1mo.* Tribus potissimum modis jus patronatûs acquiritur, scilicet: fundatione, constructione, & dotatione, juxta vulgarem versum:

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Fundatione jus patronatûs acquirit, qui Ecclesiam in proprio Solo suis sumptibus construxit. *can. Abbatem. 4. caus. 18. q. 2.* Vel qui solum aut fundum, in quo Ecclesia ædificari possit, assignat, vel donat. *can. pia mentis. 36. can. Frigentius. 27. caus. 16. q. 7. cap. nobis. 25. de jur. patronat.* Acquiritur autem eo ipso, quo fundatur Ecclesia, nec est necesse, quod fundator jus patronatûs in fundatione sibi reservaverit, ut colligitur *ex cit. cap. nobis. ibi: ex eo jus patronatûs acquirit.* *Gloss. in can. si quis basilicam. 10. de consecrat. dist. 1. verb. subtributaria.* Constructione vel ædificatione jus patronatûs acquirit, qui sine assignatione vel donatione proprii fundi suis sumptibus

R.D. Schnorrenberg Instit. 7. Can.

Ecclesiam construit. *can. monasterium 33. caus. 16. q. 7. cit. cap. nobis.* Vel Ecclesiam dirutam, ut novâ indigeat consecratione, reparat, talis enim reparatio ædificationi comparatur.

Dotatione jus acquirit, qui Ecclesiæ dotem dedit. *can. filius. 31. caus. 16. q. 7.* Quemadmodum enim in matrimonio carnali ad alendam uxorem & sustinenda matrimonii onera dos datur marito, ita in fundatione Ecclesiæ certa dos ad Ministrorum Ecclesiæ alimentationem, ad luminaria, aliâque ad Divinum Officium necessaria in redditibus vel annuis censibus constitui debet. *can. nemo. 9. de consecrat. dist. 1. cap. cum sicut. 8. de consecrat. Eccles.* Veruntamen tam in dotatione, quàm fundatione, vel ædificatione consensus Ordinarii interveniat, necesse est. *cit. cap. nobis. de jure patronat.* Sive præcedens, sive ex post dotationi, ædificationi, vel fundationi superveniens. Ratio est: quia jus patronatûs Ecclesiæ onus est, quale Laici Ecclesiis propriâ autoritate imponere non possunt. *cap. Ecclesia. 10. de constitut.* Consensum Ordinarii, hoc est, Prælati Episcopalem jurisdictionem exercentis intervenisse ex diuturnitate temporis præsumitur.

2do. His tribus jus patronatûs acquirendi modis additur titulus præscriptionis, quæ si immemorialis, dubium non est, quin per eam jus patronatûs acquiratur, cum vim tituli habeat. *Arg. cap. 1. de præscript. in 6. Trid. Sess. 25. de reform. cap. 9.* De ordinaria præscriptione disputant Canonistæ: plures concedunt, quod Laicus jus patronatûs per præscriptionem ordinariam acquirere valeat,

Z

cum

cum hac tamen differentia, si Ecclesia sit libera, & nullum patronum habeat, ad præscriptionem adversus eam spatium 40. annorum requiritur. *cap. cura pastorali. 11. de jure patron. cap. querelam. 24. de elect.* Si Ecclesia patronum Laicum habeat, & alius Laicus contra talem patronum jus patronatûs præscribat, inter præsentés 10. inter absentes 20. annorum sufficit spatium. Alii tamen Canonistæ absolutè negant per ordinariam præscriptionem à Laico jus patronatûs acquiri posse, eò quòd Laicus spiritualia & spiritualibus annexa possidere nequeat. Sicut autem per præscriptionem, ita quoque per summi Pontificis privilegium jus patronatûs acquiri potest.

310. His modis jus patronatûs in Ecclesiis non Collegiatis tantùm acquirere possunt omnes, qui rerum suarum administrationem habent, ideòque & scemina patrona fieri potest. *cap. ex literis. 7. de jure patron. cap. fin. de concess. præbend.* Filius familias habens bona Castrensia minor 25. annis.

410. Prohibentur esse patroni Religiosus particularis, quia nec administrationem habet, nec bonorum dominium. Infamis; jus enim patronatûs bonum honorificum est. Hæreticus, excommunicatus excommunicatione majori, Judæus, Paganus; quia Canones hoc jus Fidelibus & Christianis tantùm concedunt.

510. Jus patronatûs partim honorificum, partim utile, partim onerosum est patrono, ut exprimit *Gloss. in cap. nobis. 25. de jure patron. verb. modeste.* his verbis:

Patrono debetur honos, onus, utilitasque,

Præsens ut præsit, defendat, alatur egenus.

Honor patroni in hoc consistit, ut Ordinario personam ad vacantem Ecclesiam præsentet, in Ecclesiis, Processionibus &c. honoratiorem locum obtineat. *can. pia mentis. 26. can. Frigentius. 27. caus. 16. q. 7.*

Utilitas, quòd patronum ad inopiam redactum alat Ecclesia. *can. quicumque. 30. caus. 16. q. 7.*

Onus, quòd Ecclesiam ejusque ministros contra vim hostilem defendere. *can. filius. 31. can. decernimus. 32. caus. 16. q. 7.* dilapidantes bona Ecclesiæ denuntiare, indebitè alienata revocare debeat, &c. Est enim patronus Ecclesiæ Protector & Advocatus. *cap. præterea. 23. cap. cum autem. 24. de jure patron.*

610. Modos, quibus jus patronatûs in alium transferri possit, exprimit *Gloss. in cap. cum seculum. 13. de jure patron. verb. emptorum.* his verbis:

Jura patronatûs transire facit novus hæres,

Res permutata, donatio, venditiòque.

Imprimis transfertur successione. *can. considerandum. 35. caus. 16. q. 7. cap. quoniam. 3. de jur. patr.* In hæredes. *cap. significavit. 41. de testibus. Clement. fin. de jure patron.* quoscumque cum bonorum universitate, cui tanquam accessorium adhæret. *cap. ex literis. 7. de jure patron.*

Deinde permutatione cum alia re spirituali, sive cum alio jure patronatûs. *cap. ad quæstiones. 6. de rer. permut. vel jure decimarum.*

Donationis vel legati titulo transit jus patronatûs, si alteri legetur, vel donetur, cum hac diversitate, quòd si Laico donetur, consensus Episcopi accedere debeat, qui non requiritur, si Ecclesiæ, vel loco pio, vel compatrono donetur. *cap. unic. de jure patron. in 6.*

Demum titulo venditionis transfertur, si universitas bonorum, cui jus patronatûs cohæret, vendatur. *cit. cap. ex literis. 7. de jure patron.* Nomine universitatis intelligitur hæreditas, civitas, pagus, castrum, prædium, &c. Ratio est: quia quamvis jus patronatûs non sit vendibile, utpote res spiritualis, quia tamen cum re temporali connexum esse potest, ideo si res temporalis, ut universitas principaliter, jus patronatûs cum universitate velut aliquod accessorium ad emptorem transit; quòd si jus patronatûs in venditione expressum, vel pretium intuitu illius auctum, venditio utpote simoniaca est irrita, & consequenter jus patronatûs non transit ad emptorem. *cap. de jure. 16. de jure patr.* Ut etiam non transfertur, si in venditione universitatis jus patronatûs exceptum, & venditor sibi illud reservavit. *Gloss. in cap. cum saculum. 13. de jure patron. verb. emptorum.*

Ad titulum venditionis conductio universitatis ad longum tempus reducitur, quâ apud conductorem tempore conductionis est exercitium juris patronatûs, quod tamen non tenet apud conductorem universitatis oppignorata. *cap. cum Bertholdus. 18. de sentent. & re judic.* Disparitas est, quia per conductionem dominium utile & commodum rei con-

ductæ in conductorem transeunt, quod tamen non fit per oppignorationem.

81mo. Ortâ controversiâ de jure patronatûs, si proprietas controvertitur, ad judicium Ecclesiasticum pertinet decisio, nam jus patronatûs conjunctum & connexum cum spiritualibus est res spiritualis. *cap. quanto. 3. de judic.* Si de possessione vel quasi possessione disceptatur, Judex sæcularis cognoscere potest, quia, ut dicunt Juristæ, possessorium est quid temporale.

82o. Si Ecclesiam juris patronatûs esse constat, & inter quosdam, quis sit patronus, controvertatur, ordinariæ sufficiunt probationes, si verò in dubium vocatur, an libera, vel patronata sit Ecclesia, libera præsumitur. *Arg. L. alius. 8. C. de servit. junct. gloss.* Et ut jus patronatûs discernatur, exactiores probationes requiruntur, juxta dispositionem *Trid. 25. de reform. cap. 9.* "Sicuti legitima patro-
"natum jura tollere, piâsque fidelium
"voluntates in eorum institutione viola-
"re æquum non est; sic etiam ut hoc colo-
"re beneficia Ecclesiastica in servitatem,
"quod à multis imprudenter fit, redi-
"gantur, non est permittendum. Ut
"igitur debita in omnibus ratio observe-
"tur, decernit S. Synodus, ut titulus
"juris patronatûs sit ex fundatione, vel
"dotatione, qui ex authentico docu-
"mento, & aliis jure requisitis osten-
"datur, sive etiam ex multiplicatis præ-
"sentationibus per antiquissimum tem-
"poris cursum, qui hominum memo-
"riam excedat, aliâsve secundum juris
"dispositionem, in iis verò personis, seu
"Communitatibus seu Universitatibus,
"in

“in quibus id jus plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quàm si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur.”

9no. Amittitur jus patronatûs vel ob delictum, vel ob aliam causam. Ob delictum amittitur 1mo ob hæresin, vel crimen læsæ Majestatis. *cap. vergentis. 10. de Hæret. 2do.* Si patronus Rectorem vel alium Ecclesiæ patronatæ Beneficiatum per se vel per alium occiderit, aut mutilaverit. *cap. ad aures. 10. cap. in quibusdam. 12. de pœnis. 3tio.* Si jura, bona, census Ecclesiæ patronatæ sibi patronus quocunque prætextu usurpavit. *Trid. Sess. 22. de reform. cap. 11. 4to.* Si venditionis vel alio quovis titulo contra Canones jus patronatûs in alium transferre præsumperit. *cap. quia Clerici. 6. de jure patronatûs. 5to.* Publicatis bonis patroni, si jus patronatûs bonis publicatis annexum, illud ad Fiscum transit. *Gloss. in can. filiis. caus. 16. q. 7.* Si autem bonis non annexum, manet apud delinquentem, donec per Judicem illo privetur. *Gloss. in cit. can. filiis. & Gloss. in Clement. Pastoralis. de sentent. & re judicat. verb. subjecta.*

Alio modo jus patronatûs amittitur 1mo Ecclesiæ sine spe reparationis destructione. 2do. Si jus suum patronus Ecclesiæ cedat, vel Ecclesiam juris patro-

natûs sine reservatione sui juris fieri Collegiatam, vel Monasterio conferri patiatur. *cap. nobis. 25. de jure patronatûs. junct. gloss. verb. Capella.*

Quæres octavo. Quæ circa præsentationem observanda? R. 1mo. Patronus, qui est in quasi possessione juris patronatûs, præsentare debet. *cap. consultationibus. 19. de jure patronat.* Hæc autem quasi possessio acquiritur per unicam præsentationem, his tamen concurrentibus: 1mo. Si præsentatio bonâ fide facta. 2do. Admissa. 3tio. Eamque secuta institutio. Et 4to. Ille, in cujus præjudicium possessio juris patronatûs acquisita, hoc sciens passus fuerit.

2do. Plures patroni ejusdem beneficii vel singuli alternis vicibus præsentare, vel omnes simul in præsentatione concurrere possunt, prout inter se conveniunt. *cap. 1. 2. & 3. de jure patronat.* Plures hæredes unius patroni in præsentatione pro uno habentur. *Clement. plures. 2. de jure patronat.* Quòd si plures concurrentes in præsentatione discordent, is præsentatus admittendus, in quo præsentando major pars concordat. Ubi distinguendum, an præsentatio fiat à pluribus, ut à Collegio, & tunc requiritur, ut à majori parte respectu Collegii concorditer sit præsentatus. *cap. Ecclesia vestra. 48. de elect. cap. ea noscitur. 6. de his, quæ sunt à Pralato &c.* Quo casu etiam omnes, ad quos spectat collatio, sunt convocandi. *cap. quia propter. 42. de elect.* Aliàs absentes præsentationem rescindere possunt. *cap. quod sicut. 28. cap. bona memoria. 34. de elect.* Vel præsentatio spectat ad plures tanquam personas sin-

singulares, & tunc sine convocacione quilibet patronus sigillatim presentare potest, & ille presentatus preferendus, qui à majori parte patronorum respectu aliarum partium est presentatus.

3tio. Patronus se ipsum presentare nequit, quantumcunque idoneus sit, & quibuscunque studiis & meritis adjuvetur. *cap. per nostras. 26. de jure patron.* Qualecunque sit beneficium, tum quia hoc est ambitiosum. *cit. cap. per nostras.* tum quia inter dantem & accipientem debet esse distinctio personalis. *cap. fin. de institut.* Fiunt sequentes exceptiones:

1ma. Si patronus jus presentandi cessit, presentari potest, modò pro ea vice solum non cesserit.

2da. Unus patronus ab aliis companionis presentari potest. *Gloss. in cap. consultuit. 15. de jure patronat. verb. concedant. arg. cap. cum in jure. 33. de elect.* Quo casu patronus à ceteris presentatus consentiendo auget numerum, sibi que jus firmat. *Arg. cap. cum in jure. cit.*

3tia. Episcopus patrono consentienti beneficium patronatum conferre potest, tunc enim patronus sibi ipsi beneficium non dat, sed patitur, & sibi dari consentit, & tunc sine patrono valet institutio, quia illa patrono non fit invito.

4to. Patronus filium suum vel aliter sibi conjunctum presentare potest. *Gloss. in cit. cap. consultuit. verb. concedant.*

5to. Differentiæ inter presentacionem patroni Laici & Ecclesiastici sunt: 1ma. Tempus, intra quod patronus Ecclesiasticus presentare debet, sunt sex menses, intra quod à patrono Laico presentatio facienda, sunt quatuor men-

ses. Si patronorum alter sit Laicus, alter Clericus, etiam Laico sex menses conceduntur; quia magis dignum trahit ad se minus dignum, & ita Laicus consequitur per Clericum, quod per se non habet. *Gloss. in cap. unic. de jure patronat. in 6. verb. Ecclesiasticus.*

2da. Patronus Laicus variare, hoc est: presentato uno alterum addere potest, & tunc Episcopo instituenti unum ex presentatis eligere licet. *cap. cum autem. 24. de jure patron.* Quod non licet patrono Ecclesiastico.

3tia. Si Episcopus vel presentatum à patrono Laico instituens ut indignum rejecerit, patronus Laicus alterum presentare potest, quòd si tamen Episcopus vel instituens malitiosè primum rejecerit, & alterum postea nominatum instituerit, primò de beneficio providere tenetur. *cap. pastoralis. 29. de prebend.* Si patronus Ecclesiasticus indignum presentaverit, suo functus est officio.

4ta. Clerico presentato à patrono Ecclesiastico statim ad institutionem jus acquiritur. *cap. cum autem. 24. de jure patronat.* Presentatum à patrono Laico Ordinarius non instituit, nisi post lapsum temporis ad presentandum dati, cum hoc in commodum patroni sit inductum, qui intra illud tempus, quoties ei libuerit, variandi habet potestatem. *Clement. plures. 2. de jure patron. junct. gloss.*

7timo. Patronus aliquid temporale à presentato præter id, quod in ipsa fundacione est impositum, exigere nequit. *cap. sicut nobis. 2. de suppl. negligent. cap. præterea. 23. de jure patron.* Quòd si aliquid pro presentacione datum vel pro-

Z 3 missum,

missum, presentatio erit simoniaca, licet id presentato ignorante factum. *cap. si alicujus. 59. de elect. cap. nobis fuit. 27. de simonia.*

Quæres nono. Quid circa institutionem observandum? *Re. 1mo.* Institutio est beneficii juri patronatus subjecti à legitimo Superiore Ecclesiastico facta collatio. Hæc est necessaria, quia presentatio in Ecclesia patronata nullum jus tribuit presentato, cum patronus nullum jus obtineat. *can. noverint. 6. caus. 10. q. 1. cap. quod autem. 5. cap. querimoniam. 9. cap. cum Laici. 10. cap. consuluit. 15. de jure patronat.* Quamvis patronus sit Ecclesiasticus. *cit. cap. sicut nobis. 2. de suppl. neglig.*

2do. Ille, si idoneus est, instituendus, quem patronus presentaverit, alioquin ad Superiorem habebitur recursus. *cap. significasti. 18. de jure patron.* Et sicut institutio ab ipso patrono facta nulla est. *cap. illud. 8. de jure patron.* Ita etiam institutio, quam Episcopus fecit sine patroni presentatione; & quamvis non sit ipso jure irrita. *cap. illud. 8. de jure patron.* Securâ tamen presentatione patroni intra tempus à jure præscriptum evanescit. *can. decernimus. 32. caus. 16. q. 7.*

3tio. Ad Episcopum pertinet institutio. *cap. ex frequentibus. 3. de institut. cap. 1. eod. in 6. cap. cum satis. 4. de offic. Archid.* Ad Capitulum Sede vacante. *cit. cap. 1. de institut. in 6.* Ad Vicarium Generalem Episcopi, etiam sine speciali mandato. *cit. cap. ex frequentibus.* Imò ad Prælatos inferiores jus illud ex privilegio, præscriptione vel consuetudine habentes.

4to. Institutioni locus est, quotiescunque jus patronatus saluum & incolume manet, quod duobus modis impeditur per negligentiam scilicet, & derogationem Papæ.

Per negligentiam, si vel intra tempus præscriptum patronus non presentaverit. *cap. sicut nobis. 2. de suppl. neglig.* Vel patroni ob discordiam illud tempus elabi permiserint. *cap. quoniam. 3. de jure patron.* Vel patronus Ecclesiasticus indignum presentaverit.

Per derogationem jus patronatus impeditur, si Papa presentationem præveniendâ Ecclesiæ de Ministro provideat, Papa autem juri patronatus tam Ecclesiastico quàm Laico derogandi habet potestatem. *Clement. 2. de præbend. juncti. gloss. cum hac differentia,* quòd juri patronatus Laicalis non derogetur, nisi per clausulam specialem fuerit expressum. *cit. gloss. verb. Apostolicis.* ne Laicos à piis foundationibus & dotationibus contingat deterreri.

5to. Factâ institutione jus percipiendi fructus beneficii, illudque administrandi potestatem nanciscitur institutus. Tempus institutioni non est præfixum, intra quod illa fieri debeat, nisi in beneficio curato, in quo juxta constitutionem S. Pii V. de concursu intra duos menses faciendâ institutio, aliàs ad summum Pontificem fit devolutio.

Quæres decimo. Qualiter beneficiorum fit unio? *Re. 1mo.* Unio est duorum vel plurium beneficiorum à legitimo Superiore facta connexio. Hæc unio vel est temporalis, vel perpetua. Temporalis est, in qua certum tempus expressum, vel

vel quæ fit non intuitu Ecclesiæ, sed ad vitam alicujus, vel quæ ad Papæ fit beneplacitum. Hæc tempore præfixo elapso, ut mortuo illo, ad cuius vitam est data, vel mortuo Papâ, si ad ejus data beneplacitum, dissolvitur. *cap. novit ille. 1. ne Sede vacante.*

Unio perpetua est, in qua expressum, quod perpetuò sit duratura, ut *in cap. exposuisti. 33. de præbend.* Vel quæ intuitu Ecclesiæ, vel alicujus dignitatis, vel ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, quæ nunquam emoritur, facta est. *cap. gratiosè. 5. de rescriptis. in 6.* In dubio unio facta perpetuò præsumitur. *cit. cap. novit ille.*

2do. Tribus modis unio fieri potest. *Gloss. in cap. 1. ne Sede vacante. verbo: uniendo. 1mus.* Quando duæ Ecclesiæ vel duo beneficia in unum corpus coalescunt, ita, ut ex duobus beneficiis vel duabus Ecclesiis una fiat. Hujus unionis effectus sunt *1mo.* Statuta & privilegia uni data competunt alteri, & si contraria, conservantur favorabiliora. *2do.* Canonici, qui sunt in una Ecclesia, sunt etiam Canonici alterius Ecclesiæ. *Gloss. in can. & temporis. 48. caus. 16. q. 1.*

2dus modus unionis, quando duæ Ecclesiæ ita uniuntur, ut una superior sit & principalis, altera inferior & secundaria, quo casu *1mo* inferius beneficium nomen amittit, estque per unionem suppressum & extinctum. *2do.* Inferius beneficium ejus beneficii, cui est unitum, nomen induit, & iisdem gaudet privilegiis. *cap. recolentes. 3. de Statu Monach.* *3tio.* Beneficium inferius jura propria non amittit, sed illa manent, & ad Ecclesiam, cui est unitum, transcunt,

3tius modus unionis, quando nulla ex Ecclesiis unitis alteri subjicitur, sed ambabus suum titulum & gradum retinentibus idem minister præficitur. *can. & temporis. 48. caus. 16. q. 1. Gloss. in cap. 1. ne Sede vacante. verb. uniendo.* Hoc casu utraque Ecclesia est æquè principalis, sua statuta habet, & quælibet propriis utitur privilegiis.

3tio. Beneficia tempore, quo vacant, vel non vacant, uniri possunt. *Clement. si una. 2. de rebus Ecclesiæ non alienandis.* cum hac differentia: si Ecclesia vel beneficium vacans uniatur, unio non nisi post mortem Beneficiati, vel si beneficium alicui expressè reservatum, post obitum expectantis tantum sortitur effectum.

4to. Episcopus cum consensu Capituli quælibet beneficia unire potest. *cap. sicut unire. 8. de excessib. Prælator.* nisi beneficia uniri prohibeantur, ut prohibentur *1mo* Ecclesiæ Parochiales. Juxta *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 13.* ibi: "Ecclesiæ Parochiales monasteriis quibuscunque, aut Abbatis, seu dignitatibus, seu præbendis Ecclesiæ Cathedralis vel Collegiæ, sive aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus militibusve non uniantur." *2do.* Beneficia regularia Ecclesiis parochialibus vel aliis beneficiis sæcularibus non sunt unienda. *Trid. ibid. 3tio.* Sine consensu patroni beneficia juris patronatus Laici uniri nequeunt. *Gloss. in cap. nobis. 25. de jure patronat. verb. in capella. 4to.* Beneficia unius Diocesis cum beneficiis alterius Diocesis uniri non possunt, ne unum beneficium duarum fiat Diocesium. *Trid. Sess. 14. de reform. cap. 9. 5to.* Beneficium

beneficium Ecclesiae, cuius Sedes vacat, uniri nequit, *cap. 1. ne Sede vacante. 6to. Episcopatus solus Papa unire potest. cit. cap. sicut unire. 8. de excess. Pralat. 7imo. Episcopus beneficia propria auctoritate mensae suae vel mensae Capituli unire non potest. cit. Clement. si una. 2. de rebus Eccles. non alienand.*

5to. Ut unio legitimè fiat, sequentes requiruntur conditiones: 1ma. Ut adsit causa utilitatis, vel necessitatis. *cap. exposuisti. 33. de prabend. 2da. Ut praviã causã fiat cognitione. 3tia. Ut omnes, quorum interest, vocentur, & audiantur. Trid. Sess. 7. de reform. cap. 6. Consensus tamen Rectoris vel possessoris beneficii non requiritur; fit enim sine illius praeiudicio, cum unio non sortiatur effectum, usque dum morte vel alio modo beneficium dimiserit. cap. consultationibus. 4. de donation. 4ta. Juxta Regulas Cancellariae valor beneficii uniendo est exprimendus.*

6to. Qui Ecclesias unire possunt, unitas quoque dissolvendi habent potestatem: ut quando per unionem tollitur hospitalitas, vel regularis fit dissolutio disciplinae. *cap. novit ille. 1. ne Sede vacante. Quando cessat causa factae unionis, si unio Ecclesiis nocere incipiat. cap. suggestum. 9. de decimis.*

Quæres undecimo. Quid circa commendam observandum? *32. 1mo. Nominine commendae hic non intelligitur commenda, quæ in Ordinibus militariibus esse solet, sed hæc habet rationem beneficii regularis, cuius Rector Commendator.*

2do. Commenda est alicui concessa

Ecclesiae custodia. *Gloss. in cap. nemo de elect. in 6. verb. commendare.* Cum enim antiquitus Ecclesiae vacanti statim idoneus Rector praefici non posset, ea viro cuidam probo & fideli, qui illius interea curam tanquam Custos & Tutor haberet, commendabatur. *can. constitutum. 22. caus. 7. q. 1.* Erat Procurator in temporalibus & spiritualibus, & excepta bonorum immobilium alienatione, & exercitio eorum, quæ consecrationem exigunt, omnia poterat, quæ proprius Pastor. *cap. is cui. 42. de elect. in 6.* Ex redditibus Ecclesiae commendatae faciebat sumptus, subministrabat alimenta, debita solvebat, &c.

3tio. Commenda duplex est: temporalis & perpetua. Temporalis est, quando alicui ob Ecclesiae utilitatem beneficium ad tempus in custodiam datur, & Commendatarius ex beneficii fructibus alimenta & expensas in temporariae administrationis retributionem accipit. Tali modo Episcopus commendam Ecclesiae parochialis, non tamen ultra sex menses, dare potest. *cap. nemo. 15. de elect. in 6.* Quod correctum esse per Trident. declaravit S. Congregatio: Commendae, quae ad sex menses in Ecclesiis parochialibus sive curatis ab Ordinariis fieri poterant, juxta *cit. cap. nemo.* amplius post Concilium locum non habent, cum in iis deputari debeat Vicarius ad formam capituli. *18. Sess. 24. de reform.* Per commendam temporalem non datur titulus, nec jus in re, nec ad rem. *Gloss. in can. qui plures. 3. caus. 21. q. 1. cap. si constiterit. 12. de accusat.*

4to. Commenda perpetua est, quae con-

concedi solet in favorem certæ personæ cum facultate plenè disponendi de beneficio ac Beneficiariis. Eam solus Papa concedit, & est titulus Canonicus. *cap. dudum. 54. de elect.* Et reverà est palliata dispensativa provisio incapaci per Canones facta, ut imprimis, si habenti unum beneficium in titulum de alio incompatibili provideatur in commenda. *cit. cap. dudum. can. fin. caus. 21. q. 1.* Cum enim sicut quis duas uxores simul habere nequit, ita quoque titulum duorum beneficiorum incompatibilium habere non potest, ideo dat Papa unum in sponsam, alterum in commendam; quare optimè respondit conscientiosus Episcopus oblata in commendam Abbatia: Absit, ut cum sponsa habeam concubinam. Deinde dum seculari de beneficio provideatur Regulari, vel econtra. Terriò dum minori 18. annis de beneficio curato provideatur, illi Ecclesia ad 8. vel 10. annos in commendam, & postea in titulum confertur.

5to. Primus Author commendatarum perpetuarum & in favorem personæ refertur fuisse Leo IV. Mala, quæ ex his commendis in Rempublicam derivantur, graphicè describit *Rebuff. in praxi beneficiaria. tit. de commenda.* Hunc commendatarum abusum in semetipso correxit Clemens V. postquam infirmitate periculosâ visitatus ab Omnipotente prospexit evidentè, ut ipsemet refert in *Extrav. ex superna. de præbend. inter comm.* quòd Ecclesiarum & monasteriorum commendatarum cura negligatur, bona & jura dissipentur, ac subjectis eis personis & populis spiritualiter pluri-

R.D. Schnorrenberg Instit. Jur. Can.

mum & temporaliter derogetur, eisque redundant ad noxam, quæ dicebantur cedere in protectum. Idem agnoverunt Patres Concilii Lateran. sub Leone X. *Sess. 19.* ut refert *Fagn. in cap. cum ad nostram. de elect.* "Quoniam ex commendatariorum negligentia, partim avaritia vel injuria collabuntur, & indies Divinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia personis præsertim secularibus præbetur, non absque dignitatis Sedis Apostolicæ diminutione, à qua commenda hujusmodi proficiscuntur. Ut eorum indignitati salubrius consulatur, volumus, ac sancimus, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacaverint, nullo pacto cuiquam possint commendari." Ibidem quoque constituitur, ut Abbates Commendatarii, licet Cardinales, si in monasterio commendato mensa Abbatialis distincta à mensa Conventuali, quartam partem mensæ Abbatialis pro instauracione fabricæ, pro ornamentis sacris vel pauperibus applicare, si verò mensa Abbatialis cum Conventuali communis, tertiam omnium fructuum partem pro supradictis oneribus, & sustentacione Religiosorum impendere teneantur.

6to. *Trident.* quidem expressè has commendas perpetuas non reprobavit, dum eorum mentionem facit *Sess. 21. de reform. cap. 7. Sess. 25. de Regul. cap. 20.*

A a Imò

Imò *Sess. 14. de reform. cap. 10.* dum beneficia Regularia conferri secularibus prohibet, expressè addit: *In titulum.* Ut concessio per viam commendæ excluderetur. Attamen haud dubium est, quin tacitè commendas reprobet; nam *imo. Sess. 7. de reform. cap. 4.* submoveret unam ex principalibus commendæ causis: "Quicumque de cætero plura curatâ
" aut aliâs incompatibilia beneficia Ec-
" clesiastica, sive per viam unionis ad
" vitam, sive commendæ perpetuæ, aut
" alio quocunque nomine & titulo con-
" tra formam sacrorum Canonum &
" præsertim constitutionem Innocent. III.
" quæ incipit: *De multa.* recipere, ac
" simul retinere præsumpserit, benefi-
" cii ipsius juxta ipsius constitutionis di-
" spositionem ipso jure, etiam præsentis
" Canonis rigore, privatus existat."

Clarius *Sess. 25. de Regular. cap. 21.* ad intentum nostrum disponit, quæ dispositio ad minus consultiva esse ab omnibus admittitur; cavetur scilicet, ut iis monasteriis, quæ tunc commendata reperiebantur, & suos Conventus habebant, Regulares personæ ejusdem Ordinis præficerentur, quæ verò imposterum vacabunt, non nisi Regularibus conferantur. Eodem loco præceptivè decernit, ut in monasteriis, quæ capita sunt ac Primates Ordinum, sive Abbatia, sive Prioratus filia eorum Capitulum nuncupentur, teneantur illi, qui in præsentem ea in commendam obtinent, nisi sit eis de Regulari Successore provisum, infra sex menses Religionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut eis cedere, aliâs commendæ prædictæ ipso jure vacare censeantur.

7^{imo}. Loco coronidis notandum consilium *Bernardi ab Espen. p. 1. Juris Ecclesiast. tit. 30. n. 54.* Ad Abbates Laicos & Commendatarios excludendos nihil efficacius vel convenientius esse potest, quàm ut in ipsis monasteriis perfecta bonorum ac proventuum communitio habeatur, relicta distinctione vel separatione mentis Abbatialis à Conventuali, quæ distinctio pro magna parte occasione commendis subministravit. Deinde ut juxta leges Ecclesiæ, intentionem Fundatorum, nec non Regularis Professionis monasticæ proventibus monasteriorum ita moderatè Abbates utantur, ut in omni ipsorum suppellectili vel domo nihil appareat à professione paupertatis alienum, & quod mundi fastum redoleat, & quod reliquum fuerit, in Christianam hospitalitatem ac pauperum alimoniam impendant, ut hoc pacto re ipsâ ostendant bona monasteriorum esse patrimonium pauperum, quod sine sacrilegio in usus profanos impendi non possit.

Quæres *duodecimo.* Qualiter per triennale possessionem acquiritur beneficium? R. Pacifica per triennium beneficii possessio cum colorato titulo vim justitiae & legitimi tituli obtinet, ex Regula *Cancellaria de trienniali possessione*, quæ sic habet: "Quod si quicumque Ecclesiastica
" beneficia, quælibetque sint absque
" simoniaco ingressu ex Apostolica & or-
" dinaria collatione, vel electione, vel
" electionis hujusmodi confirmatione,
" seu præsentatione & institutione illo-
" rum, ad quos beneficiorum hujusmo-
" di collatio & provisio, electio, præ-
" sentatio,

“sentatio, vel quævis alia dispositio per-
“tinet, pacificè possederit, super iis-
“dem beneficiis taliter possessis nequeant
“molestari.” Per quam Regulam titulo
colorato cum possessione pacifica trien-
niali beneficium canonicè obtinetur; hic
enim titulus pro institutione Canonica
habetur, ne lites super beneficiis sint im-
mortales. Requiritur autem 1mo. Pos-
sessio per triennium completum, nec
Prædecessoris possessio, ut in præscrip-
tionibus, continuatur.

2do. *Pacifica*. Hoc est: ita, ut nul-
lam controversiam sive judicalem sive
extrajudicalem super beneficio possessio
passa fuerit.

3^{io}. Ab initio possessionis coloratus
titulus esse, & talis per totum triennium
manere debet: titulum autem coloratum
habere dicitur, qui titulum obtinet ab
eo, ad quem beneficii pertinet dispositio,
sed ex defectu aliquo accedit, ut
collatio sit invalida, v. g. est facta colla-

tio ab eo, cui ab Executore Apostolico
erat interdictum, ne conferret. *cap. se-
soli. 6. de concess. præbend. in 6.* Si electio
vitium habens facta fuit ab habentibus
eligendi potestatem. Si quis sine præsen-
tatione patroni in beneficio patronato
est institutus, hi habentes titulum colo-
ratum per triennem possessionem paci-
ficam beneficium acquirunt. Econtra
illi, qui talem titulum habent ab iis, qui
conferendi carent potestate, *cap. ex fre-
quentibus. 3. de institut. vel qui beneficia
propria invalerunt autoritate. cap. cum
qui. 18. de præbend. in 6.* vel titulo prius
legitimè habito sunt privati, & nihilo-
minus beneficia retinuerunt, vel habent
quidem titulum ab habentibus confe-
rendi facultatem, sed sunt interdicti vel
excommunicati, violenti & intrusi di-
cuntur possessores. *cap. cum dilectis. 15.
de purgat. canon.* nec trienniali juvantur
possessione.

J. Quartus.

De Modis, quibus Beneficia amittuntur.

Quæres primo. Quot modis vacant
beneficia? *Res. 1mo.* Beneficium
vacare dicitur, quod à nemine posside-
tur vel occupatur, sive de novo sit crea-
tum, & à nullo antea possessum, sive
post collationem suo Rectore sit destitu-
tum.

2do. Præcipui modi, quibus benefi-
cium vacat, sunt sex: Mors, renun-
tatio, promotio ad aliud incompatible,
matrimonium, Religionis ingressus, &
privatio.

Quæres secundo. Quo modo per mor-
tem vacant beneficia? *Res.* Beneficium
mortuo Beneficiario ita vacat, ut alteri
conferri possit. *cap. susceptum. 6. de re-
script. in 6. cap. ne capranda. 3. de concess.
præbend. in 6.* Fiunt sequentes exceptio-
nes: 1mo quando beneficium à legitimo
Superiore suppressum, vel accessorie al-
teri unitum, *cap. cum accessissent. 8. de con-
stitut.* 2do quando in aliqua Ecclesia non
est certus & definitus præbendarum nu-
merus,

merus, tunc uno ex Canonicis mortuo beneficium non vacare dicitur. *cap. ex parte. 10. de concess. prebend. 3tio* quando de mensa Prælati est beneficium, tunc per mortem Rectoris vel Vicarii non dicitur vacare.

Quæres *tertio*. Qualiter per adeptio- nem secundi beneficii vacat? *R.* Quan- docunque beneficium secundum cum primo est incompatible, vacat primum beneficium. Circa quod quotidie ob- vium observanda sunt sequentia:

1mo. Beneficiato duo vel plura bene- ficia qualiacunque, si unum ad commo- dam & honestam sufficiat sustentationem, obtinere vel retinere non est per- missum. Constat *ex can. 2. dist. 70. can. 1. caus. 13. q. 1. can. 1. & 2. caus. 21. q. 1. cap. cum adeo. 17. cap. postulasti. 27. de re- script. cap. quia in tantum. 5. de prebend. Trid. Sess. 24. de reform. cap. 17.* Ratio est; quia hoc naturali simul & Divino ad- versatur juri, quod exigit, ut sicut unus unam carnalem habeat conjugem, ita etiam unam sponsam spiritualem. *can. sicut. 4. caus. 21. q. 2.* Repugnat Juri Canonico, juxta quod singula beneficia singulos ministros requirunt. *cap. cum singula. 32. de prebend. in 6.* Repugnat fini beneficiorum, quia non potest quis simul pluribus Ecclesiis, sicut par est, deservire. *cap. quia nonnulli. 3. de Cleric. non resident.* Contrariatur intentioni Fundatorum; ii enim plura beneficia pro pluribus Clericis fundaverunt, & multiplicarunt beneficia, ut Ecclesiæ multi- plicarentur ministri. Est contra justiciam distributivam, quæ exigit, ut non pau- cis, sed pluribus dignis & idoneis bona

communia distribuantur. Repugnat bo- nis moribus; quia multiplicatio benefi- ciorum in eadem persona ex radice ambi- tionis oritur, dat causam luxûs & disso- lutionis, minuit Divinum cultum, uni applicat stipendia, quæ multis viris pro- bis sufficerent ad sustentationem. Unde justè conqueritur *Trident. loc. cit.* his ver- bis: "Multi improbæ cupiditatis affectu "se ipsos, non DEUM decipientes, ea, "quæ bene constituta sunt, variis arti- "bus eludere, & plura simul beneficia "retinere non erubescunt." Ex quibus sequitur, quod nullâ consuetudine, privilegio, vel dispensatione multipli- catio beneficiorum in eadem persona in- duci possit, quia consuetudo juri natu- rali repugnans est potiùs corruptela. *cap. ex parte. 10. & cap. fin. de consuetud.* Pri- vilegium contra jus Divinum & naturale concessum non dispensatio sed dissipatio est: ideòque Beneficiatus plura beneficia retinens ex dispensatione est quidem li- ber à pœnis jure positivo statutis, nequa- quam tamen in conscientia liber & tutus existit.

2do. Quamvis generaliter sit illicitum habere plura beneficia; quorum quod- libet ad honestam & congruam sufficit sustentationem, quia tamen id tam in- trinsecè malum non est, ut nullâ occur- rente circumstantiâ cohonestari possit, hinc beneficia alia sunt incompatible, quæ ex natura sua simul possideri non possunt, ita quidem, ut obtento secun- do vacet primum, vel quamvis secundo obtento ipso jure primum non vacet, se- cundum tamen cum primo absque di- spensatione retineri nequeat. Alia sunt com-

compatibilia, quæ, quantum est de se, simul sine dispensatione haberi possunt, eò quòd ab uno eorum satisfieri possit officiis.

Quæres quarto. Quænam beneficia incompatibilia? *1mo*. Beneficia curata, ut dignitas, Personatus, Parochiæ, Vicariæ curatæ perpetuæ, *cap. dudum. 54. de elect. cap. referente 7. cap. præterea. 14. cap. ad hæc. 13. cap. de multa. 28. de præbend.* Ita ut juxta *Extrav. Execrabilis. unic. de præbend.* qui dignitatem, personatum, officium vel beneficium curam animarum habens annexum receperit, si ante simile obtinebat, quod non dimiserit, sit ipso jure etiam secundo privatus, & inhabilis ad quodcumque beneficium aliud obtinendum, & posteriores Ordines suscipiendos, posteriora quoque beneficia, quæ ob illicitam retentionem prioris beneficii vacant, sunt Papæ reservata.

2do. Duo beneficia etiam simplicia uniformia sub eodem tecto vel in eadem Ecclesia, *cap. literas. 9. de concess. præbend. Clement. fin. de præbend.* Et videtur major repugnantia esse inter duo beneficia uniformia sub eodem tecto, quam inter duo beneficia curata; quia potest quis obtinere duo beneficia curata unum per se & alterum accessoriè, v. g. Dignitatem Decanatus, cui accessoriè annexa vel unita Ecclesia Parochialis. *cap. super eo. 6. de præbend. in 6.* Duos tamen Canonicatus sub eodem tecto unum per se & alterum accessoriè, ut Canonicatum in Ecclesia, & Parochiam, cui in eadem Ecclesia præbenda est annexa, nemo obtinere potest.

3tio. Duo beneficia simplicia continuam residentiam exigentia, aut unum curatum, & alterum simplex continuam residentiam exigens. *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 17.*

Gravis est quæstio, an per adeptionem secundi Canonicatus prior continuam residentiam exigens ipso jure vacet. *Fagn. in cap. de multa. de præbend.* Affirmativam sustinet, quod probat ex decreto *Concilio Trident. Sess. 7. cap. 4. de reform.* "Quicumque de cætero plura curata aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica contra formam sacrorum Canonum & præsertim Constitutionis Innocent. III. quæ incipit: *De multa.* recipere ac simul retinere præsumpserit, beneficiis ipsis juxta ipsius Constitutionis dispositionem ipso jure, etiam præsentis Canonis vigore privatus existat." Alii tamen adhuc negativam tuentur, decretum *Tridentini* de solis curatis incompatibilibus explicantes.

4to. Duo beneficia Regularia non subordinata; Religiosus enim duorum monasteriorum non subordinatorum membrum esse nequit, nec Religiosus unius monasterii beneficium alterius monasterii non subordinati obtinere potest. *cap. cum singula. 32. de præbend. in 6.*

Quæres quinto. Quid requiritur, ut per adeptionem secundi incompatibilis vacet primum? *1mo*. Ut adeptio possessionis secundi sit pacifica, vel saltem per provisum stet, quò minus eam adipiscatur. *cap. de multa. 28. de præbend. cap. licet. 28. eod. in 6.*

2do. Ut provisus non tantum pacificam possessionem tituli, vel exercitii v. g.

curæ, sed etiam honorum & fructuum beneficii habeat, ita, ut si alius ex justa causa fructus percipiat, beneficium primum ipso jure non vacet. *cap. si tibi. 26. de prabend. in 6. junct. gloss.* Est tamen perinde, si jure, si per vim & violentiam secundum beneficium incompatible obtineatur. *cap. cum qui. 18. de prabend. in 6.* Quia non decet, ut stultus melioris, quam peritus, sit conditionis.

3tio. Non tantum primum, sed etiam secundum incompatible per dispensationem obtentum vacat in adeptione tertii incompatibilis. *Clement. si plures. 3. de prabend.* quia illæ plures dignitates per dispensationem erant unius loco dignitatis.

4to. Omnia beneficia etiam simplicia personalem residentiam non exigentia vacant, postquam Episcopus pacificam Episcopatus possessionem adeptus & consecrationem suscepit, vel trimestre elapsum, intra quod consecrationem suscipere debebat. *cap. cum in cunctis. 7. §. cum vero. de elect.*

Quæres sexto. Quis in pluralitate beneficiorum incompatibilium dispensat?

R. Solus Papa, si sint curata, si simplicia, sub eodem tecto, vel continuam residentiam exigentia. Ratio est; quia in Decretis Tridentini Episcopi non dispensant, nisi id exprimatur, hoc autem ita disponit *Sess. 24. de reform. cap. 17.* "Ut impofterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad vitam ejus, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrum-

que personalem residentiam non requirat, eidem conferri."

Quæres septimo. An ut quis plura beneficia obtineat, quorum quodlibet ad honestam sustentationem sufficiat, dispensari valeat?

R. Quia multiplicatio beneficiorum ad honestam proportionaliter sustentationem sufficientium juri naturali, Divino, & positivo repugnat, nullâ consuetudine, privilegio vel dispensatione à peccato potest excusari; nam

1mo repugnat bonis moribus, cùm ex ambitione oriatur, causam luxui & dissolutioni præbeat, cultum Divinum minuat, stipendia, quæ multis viris probis ad sustentationem sufficerent, uni applicet, ita, ut plura obtinens beneficia furtum & rapinam committere dicatur in *cap. dudum. 54. §. & retinendo. de elect.*

2do. Repugnat juri naturali, sicut enim vir unam tantum potest habere uxorem carnalem, ita Clericis unicam tantum Sponsam vel Ecclesiam, *Arg. can. sicut. 4. caus. 21. q. 2.* Quam pauci sunt, qui respondeant cum Episcopo, cui præter Episcopatum offerebatur Abbatia: Absit, ut habeam cum Sponsa concubinam.

3tio. Repugnat Juri Canonico; quia singula officia singulis personis sunt committenda. *cap. cum singula. 32. de prabend. in 6.* Nec quis, ut par est, pluribus simul Ecclesiis deservire potest. *cap. quia in tantum. de prabend.* Cùm quis unum vix dignè valeat implere beneficium. *cap. quia nonnulli. 3. de Cleric. non resident.* Notanda sunt, quæ dicit Alexand. III. in *cit. cap. quia in tantum:*

Mul-

Multitudo prebendarum Canonibus inimica, dissolutionis materiam & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum.

4to. Repugnat juri civili, quia unus & idem pluribus militiis adscribi non debet.

5to. Repugnat intentioni Fundatorum, qui plura beneficia pro pluribus Clericis fundaverunt, ut Ministri Ecclesie multiplicarentur, & Divinus augetur cultus.

Demum repugnat justitie distributive, quæ exigit, ut non paucis sed pluribus dignis & idoneis bona communia distribuantur.

Quæres octavo. Qualiter per matrimonium vacat beneficium?

R. Si Clericus in minoribus constitutus de facto matrimonium contrahat, eo ipso omnia ejus beneficia vacant. *cap. 1. cap. quod à te. 3. cap. diversis. 5. cap. cum decorem. 8. de Clericis conjug.* Ratio est quia ex consuetudine Ecclesie Clerico datur beneficium sub tacita conditione: ne incompatibile matrimonii statum ineat; in Clericorum enim conversatione cythara cum psalterio malè concordat, & dum vit cogitat, quomodo placere possit uxori, minus quæ DEI sunt, valet cogitare, ut dicit *cap. diversis. cit.* Ideo ineundo matrimonium tacitè beneficium renuntiat, plus enim est factis demonstrare, quàm verbis dicere. *cap. dilecti. 52. de appellat. junct. gloss.* Sed quid si Clericus invalidè contrahat matrimonium?

R. 2do. Si matrimonium à Beneficiato contractum sit invalidum, distinguen-

dum est: Vel Beneficiatus contrahens sciebat impedimentum, vel nesciebat: si sciebat, multi sustinent beneficium non vacare; quia scienter invalidè contrahens nihil agit, imò nec sinceram intentionem contrahendi habere videtur, quod magis verum est, si matrimonium ex parte Beneficiati ob defectum consensûs, ut, quia ex metu vel fictè contraxit, nullum fuerit. Si nesciebat impedimentum, vacat beneficium, quia veram & ex parte sui habuit efficacem nubendi, & statim cum beneficio incompatibilem eligendi intentionem, & consequenter tacitè ipso facto renuntiavit beneficio. Simile est *in cap. nuper. 4. de bigamis.* ubi declaratur bigamus quidam viduus in sacris constitutus, eò quòd de facto secundum matrimonium quamvis invalidè contraxisset, ob rationem: quia in matrimoniis contrahendis non juris effectus, sed animi destinatio attenditur.

Quæres nono. Qualiter per Religionis ingressum vacat beneficium?

R. Per Religionis ingressum Professione secutâ ipso jure vacat beneficium. *cap. beneficium. 4. de Regular. in 6.* Ante Professionem beneficio renuntiare non potest, nisi juxta formam præscriptam à Trident. *Sess. 25. de Regul. cap. 16.*

Quæres decimo. Qualiter per privationem ob crimen vacant beneficia?

R. Dupliciter vacant per privationem. 1mo. Ipso jure, quando scilicet possessor beneficii eo ipso, quo crimen committit, illud amittit, ita ut alteri, licèt de facto possessionem ejusdem retineat, conferri valeat. *cap. licet. 28. de prebend. in 6.* nullum crimen licèt gravissimum, & privatione

vatione dignum beneficii vacationem ipso jure inducit, nisi in lege inveniatur expressum.

2do. Per sententiam Judicis privativam vacat beneficium, quando fundamentum vacationis est crimen, ipsum tamen beneficium non vacat, antequam Judex in vindictam commissi criminis beneficio de facto privat. Inter hos duos privationis modos notabiles reperiuntur differentia:

1ma. Beneficia ipso jure vacantia ob crimen ante sententiam Judicis condemnatoriam conferri & impetrari possunt, *cit. cap. licet. junct. gloss.* Sed post impetrationem sufficit, ut impetrans, si possessor se opponat, causam vacationis dicat, & probet. Secus dicendum, quando criminofus beneficio per sententiam est privandus; tunc enim ante sententiam beneficium non vacat, nec impetrari vel conferri potest.

2da. Ad dignoscendum, an beneficium vacet in mens Pontificis, vel mensse Ordinarii, quando crimen ipso jure privat, tempus commissi criminis, non autem tempus amotionis à possessione beneficii est inspiciendum: e contra in privatione beneficii per sententiam Judicis tempus latae sententiae privationis attendendum.

3tia. Ob crimen ipso jure privatus beneficium in foro poli sive conscientiae beneficium dimittere, ejusque fructus à die commissi criminis perceptos saltem post sententiam criminis declaratoriam restituere tenetur. Privatus per sententiam Judicis omnes fructus ante eam perceptos retinere potest.

4ta. Privatus ipso jure beneficio illud

resignare, aut alio modo de ipso disponere nequit: e contra Beneficiatus, qui crimen, ob quod beneficio privandus, commisit, illud renuntiandi, permu- tandi &c. habet facultatem.

Quæres undecimo. An in foro poli vel conscientiae Beneficiatus, qui crimen, ob quod beneficio ipso jure privatus, admisit, possessionem beneficii usque ad sententiam criminis declaratoriam retinere valeat?

R. Duplex est circa hanc quaestionem sententia: 1ma docet privationem beneficii ipso jure in poenam commissi criminis in foro conscientiae ante declaratoriam Judicis sententiam de crimine commisso non obligare, eò quod hæc poena externam executionem scilicet dimissionem beneficii possessi requirat, adeoque subintrat dispositio. *cap. cum secundum. 19. de heret. in 6.* Juxta quod quamvis per crimen hæresis ipso facto omnibus bonis privetur, hæreticus tamen bonus ante sententiam Judicis declaratoriam in conscientia dimittere non tenetur.

2da sententia est communior, quæ docet committentem crimen, ob quod ipso jure beneficio est privatus, tenei illud in conscientia dimittere etiam ante declaratoriam criminis sententiam; quamvis enim in poena amissionis priorum bonorum lex poenalis non obliget, ut criminofus ante sententiam declaratoriam criminis illius in se sit executor, attamen in bonis communibus, qualia sunt beneficia, delinquentem ad illa ante omnem sententiam dimittenda lex obligare potest, cum bona communia particulariter à lege Ecclesiae dependere dignoscantur.

Quæ-

Quæres duodecimo. Quenam crimina ipso facto inducunt privationem beneficii?

12. 1mo. Simonia realis & conventionalis, ob quam Clericus non tantum beneficio adeptus, sed etiam aliis beneficiis jam legitime possessis privatur, *can. sanè quisquis. 4. caus. 15. q. 3. cap. inquisitionis. 21. de accusat. Extr. av. cum detestabile. 2. de simon. inter com.* Idem per Constitutiones Pii IV. & V. est de simonia confidentiali.

2do. Crimen hæresis. *cap. quicumque. 2. cap. ut commissi. 12. cap. cum secundum. 19. de hæret. in 6.*

3^{tio}. Crimen falsi in literis Apostolicis. *cap. ad falsariorum. 7. de crimine falsi.*

4to. Percussio vel captio Cardinalis *cap. felicitis. 5. de pœnis. in 6.* vel Episcopi à proprio Clerico facta, qui privatur beneficiis à capiente in Ecclesia Episcopi capti obrentis. *Clement. 1. de pœnis.* Item si Beneficiatus Rectorem suæ Ecclesiæ aut alium ejusdem Ecclesiæ Clericum mutilat, vel occidat. *Arg. cap. in quibusdam. 12. de pœnis.* Item qui Clericum capit, donec resignet beneficium, vel ut citatus ad Romanam Curiam venire non possit.

5to. Crimen Assasini commissum, procuratum vel mandatum. *cap. 1. de homicid. in 6.*

6to demum nefandum Sodomix scelus, ex Constitutione S. Pii V.

§. Quintus.

DE

Actionibus & Judiciis beneficiariis.

Quia ratione cupiditatis, ambitionis & fraudis humanæ lites in materia beneficiorum sunt infinitæ, pauca Tyroni sufficientia in præsentem dicemus.

Quæres primo. Quodnam beneficium pacificè dicitur possideri?

12. Cui nec in - nec extra judicium quæstio juris aut facti movetur. *Arg. cap. cum olim. 7. de dolo & contumacia. cap. ex parte. 7. de testibus. Gloss. in Clement. gratia. de rescriptis.* Beneficium per triennium pacificè possessum nec in possessorio nec in petitorio per Regulam Cancellariæ 33. controversari potest.

Quæres secundo. Quodnam beneficium dicitur litigiosum?

R. D. Schnorrenberg Insti. 7. Can.

12. De cujus dominio vertitur quæstio inter petitorum & possessorem judiciaria contentione, vel precibus Principi aut Judici oblati, & per eum reo futuro cognitis. *Gloss. in cap. 1. ut lite pendente. in 6. verb. litigantibus.*

Quæres tertio. Quot modis de beneficio litigari potest?

12. Omnis lis super beneficio est vel de possessione, vel de proprietate beneficii, vel de utroque; nam utrumque simul conjungi potest. *cap. cum dilectus. 6. de caus. possess. & proprietat. Clement. unic. eod. tit.*

B b

Quæ-

Quæres quarto. Quot modis in iudicio agitur de beneficii possessione?

ꝛ. Tribus. Vel enim agitur, ut possessio beneficii obtineatur, vel ut perditâ recuperetur, vel ut habita retineatur.

Quæres quinto. Quomodo agitur ad obtinendam beneficii possessionem?

ꝛ. Ut obtineatur possessio beneficii, agit interdico adipiscendæ possessionis, qui beneficii habet titulum, alio habente possessionem, in quam intitulus induci non potest, nisi possessore coram Iudice vocato ad relinquendam occupatam detentionem. *cap. licet Episcopus. 28. de præbend. in 6.* Qui enim ex aliquo titulo licet injusto possidet, sine causæ cognitione titulo privati nequit. *can. volumus. 2. caus. 16. q. 4.* Et ita intelligendi sunt textus in *cap. in literis. 5. de restitu. spoliator. cap. ad ultimum. 2. de caus. possess. & proprietat.*

Quæres sexto. Qualiter agitur ad recuperandam possessionem?

ꝛ. Ut recuperet possessionem, agit interdico possessionis recuperandæ, is, qui possessione beneficii fuit spoliatus; nam si habens Canonicum titulum alio possidente possessionem autoritate propria nanciscatur, jus, quod habet, tanquam intrusus amittit. *cap. eum qui. 18. de præbend. in 6.* Et adversarius interdico recuperandæ possessionis tanquam spoliatus uti potest. *cit. cap. in literis. 5. de restitu. spoliator.* Et prius de spoliatione quæritur, quam de titulo, cum spoliatus ante omnia sit restituendus. *can. 1. & 2. caus. 3. q. 1. Clement. unic. de caus. possess. & proprietat.*

Quæres septimo. Quomodo agitur ad

retinendam possessionem? ꝛ. Ut retineatur possessio beneficii, agit interdico retinendæ possessionis, cuius jus in possessione potentius, quia causa possessionis prius est discutienda, quam ad iudicium proprietatis perveniatur. *cap. fin. de iudiciis.*

Quæres octavo. Quæ forma in processu judiciali de beneficio servanda?

ꝛ. Procedendum est de plano sine strepitu & figura iudicii. *Clement. 2. de iudic. Quos terminos explicat Clement. sæpe contingit. 2. de verb. signif.* "Iudex (summarie seu de plano procedens) necessarium libellum non exigit, litis contestationem non postulet, in tempore etiam Feriarum ob necessitates hominum inductarum à jure procedere valeat, amputet dilationum materiam, litem, quantum poterit, faciat breviorum, exceptiones, appellationes dilatorias & frustratorias repellendo, partium, Advocatorum & Procuratorum contentiones & jurgia, testiumque superfluum multitudinem refranando. Non sicut tamen Iudex litem abbreviet, quin probationes necessarias & defensiones legitimæ admittantur."

Quæres nono. An in causis beneficiariis pleno iudicii ordine procedi possit?

ꝛ. Licet summus Pontifex dispendiosam prorogationem litium, quam interdum ex subtili Ordinis iudicarii observatione causarum docet experientia provenire, restringere volens statuerit, ut in causis super præbendis seu quibusvis beneficiis Ecclesiasticis procedi valeat de cætero simpliciter, & de plano, & sine strepitu iudicii, & figura. *Clement. d. spen-*

dispensatio. 2. de judic. Si tamen his capitibus solemnibus ordo iudiciarius in toto, vel in parte non contradicentibus partibus observetur, non erit processus propter hoc irritus, nec etiam irritandus. cit. Clement. saepe contingit. in fine.

Quæres decimo. Quis in lite beneficiarii Judex?

1. Lis de beneficio coram Iudice Ecclesiastico agitari debet. *cap. 3. de foro competent. Nec enim Iudices Laici rebus Ecclesie se immiscere debent. cap. decernimus. 2. de judic. cap. cum Laicis. 12. de rebus Eccles. non alienand. Attamen in pluribus locis Iudex Laicus cognoscit, si agatur interdicto retinendæ & recuperandæ possessionis, cum quid temporale dicant esse possessorium. Arg. cap. causam. 7. qui filii sint legitimi.*

Quæres undecimo. Quis Judex cognoscit de interdicto adipiscendæ possessionis?

1. Quia, dum agitur de interdicto adipiscendæ possessionis, causæ cognitio consistit in discussione, an petens habeat collationem Canonicam, & detinens possessionem obtineat justam, interdictum adipiscendæ possessionis plus habet petitorii, quam possessorii, ac proinde de eo non cognoscit Iudex, qui tantum de beneficiorum possessione, & non de

proprietate cognoscendi habet auctoritatem.

Quæres duodecimo. An in lite beneficiarii juramentum calumniæ præstandum?

1. Quamvis in *cap. literas. 7. de jurament. calumn.* dicatur: "Quod in casibus, in quibus de Ecclesiis, decimis, & rebus spiritualibus agitur, juramentum calumniæ nec dare nec recipere consueverit Ecclesia Romana, eò quod tales causæ non ex legum distinctione, sed ex Canonum æquitate finem debitum sortiantur;" hæc tamen constitutio correctæ est per *cap. 1. eod. in 6.* ut innuit *Gloss. in cit. cap. literas. verb. literas.* Ibi enim ita statuit Bonifacius VIII. "Quamvis in causis spiritualibus Canones non indicant alicui calumniæ juramentum, nos tamen, quia frequenter calumniari videmus, in ipsis utile reputamus, quod simul tam de veritate dicenda, quam de calumnia, ut via præcludatur calumniis, jurari debeat in iisdem." Porro calumniæ juramentum non tantum præstandum, dum pleno iudiciario proceditur Ordine, sed etiam quando de plano sine strepitu & figura agitur iudicii. *Clement. saepe contingit. 2. de verb. signif.*

